

V Bruseli 13. októbra 2022
(OR. en)

13548/22

INST 372
POLGEN 134
COMPET 792
CODEC 1517

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Od: Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie

Dátum doručenia: 13. októbra 2022

Komu: Generálny sekretariát Rady

Č. dok. Kom.: COM(2022) 518 final

Predmet: OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV
Presadzovanie práva EÚ pre Európu, ktorá prináša výsledky

Delegáciám v prílohe zasielame dokument COM(2022) 518 final.

Príloha: COM(2022) 518 final



V Bruseli 13. 10. 2022
COM(2022) 518 final

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

Presadzovanie práva EÚ pre Európu, ktorá prináša výsledky

I. ÚVOD

Európska únia je spoločenstvo postavené na zásadách právneho štátu, ktoré vychádzajú zo spoločných hodnôt členských štátov. Základom tohto spoločenstva je uplatňovanie a presadzovanie práva EÚ a rešpektovanie zásad právneho štátu. Právo je najlepším aktívom EÚ pri poskytovaní výhod EÚ pre ľudí, podniky a naše životné prostredie. Zásada prednosti práva EÚ je založená na zásade rovnosti pred zmluvami. Zabezpečujú sa tak rovnaké práva pre všetkých v celej EÚ, a teda všetky ustanovenia práva EÚ by mali mať rovnaký význam a mali by sa uplatňovať rovnakým spôsobom vo všetkých členských štátoch. Právo je základom, na ktorom môže EÚ čo najlepšie využiť vnútorný trh, riadiť našu transformáciu na ekologickejšiu a digitálnejšiu Európu a chrániť a podporovať naše hodnoty, účinnú justičnú spoluprácu a bezpečnosť našej Únie. Preto je systém založený na pravidlách ústredným prvkom vízie EÚ v Európe a na celom svete, je predpokladom spravodlivosti, demokracie a dodržiavania základných práv. Komisia sa zaviazala zintenzívniť svoju prácu na podporovaní a presadzovaní ľudských práv, základných slobôd a právneho štátu. Kombináciou kľúčových činností, ako sú výročné správy o právnom štáte¹, akčný plán pre európsku demokraciu² a obnovená stratégia vykonávania Charty základných práv EÚ³ (ďalej len „charta“), sa významne zintenzívňuje práca na posilňovaní právnych a demokratických základov EÚ.

Presadzovanie práva EÚ je ústredným bodom tohto cieľa. Ide o jedno z hlavných poslání Komisie, pričom zmluvy o EÚ, ktoré členské štáty podpísali, zverujú Komisii úlohu „strážkyne zmlúv“⁴ a práva EÚ v širšom zmysle. Vzhľadom na túto zastrešujúcu úlohu má Komisia ústrednú zodpovednosť za presadzovanie. Kľúčovým spôsobom, akým túto úlohu plní, je spolupráca s členskými štátmi, ako aj monitorovanie ich vykonávania a uplatňovania práva EÚ. V tomto oznámení sa podrobnejšie uvádza, ako si Komisia plní túto úlohu pri vývoji právnych predpisov EÚ, ich transpozícii do vnútroštátneho práva, vykonávaní a uplatňovaní v praxi. Rovnako ako sa Komisia zameriava na ochranu právneho štátu predchádzaním vzniku problémov, tak najlepším spôsobom presadzovania práva EÚ je v prvom rade predchádzať jeho porušovaniu. Na zabezpečenie včasného súladu je nevyhnutná každodenná spolupráca medzi Komisiou a členskými štátmi. V konečnom dôsledku sú však na riešenie porušení práva EÚ často potrebné postupy v prípade nesplnenia povinnosti vrátane možnosti postúpiť členské štáty na Súdny dvor Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“).

Účinným presadzovaním sa zaisťuje, aby mohli ľudia a podniky v EÚ čo najskôr využívať výhody spoločne dohodnutých pravidiel a mohli sa spoľahnúť na to, že ich základné práva

¹ Oznámenie Komisie – Správa o právnom štáte 2022 – Situácia v oblasti právneho štátu v Európskej únii [COM(2022) 500 final].

² Oznámenie Komisie o akčnom pláne pre európsku demokraciu [COM(2020) 790 final].

³ Oznámenie Komisie – Stratégia posilnenia uplatňovania Charty základných práv v EÚ [COM(2020) 711 final].

⁴ Článok 17 Zmluvy o Európskej únii.

budú vždy rešpektované bez ohľadu na to, kde v EÚ žijú alebo pracujú. Práve preto Komisia podporuje členské štáty v ranom štádiu procesu integrácie pravidiel EÚ do ich právneho poriadku, aby sa zabezpečilo správne vykonávanie a uplatňovanie práva EÚ už od začiatku. Takisto sa tým vysvetľuje, prečo samotné údaje o postupoch v prípade nesplnenia povinnosti nie sú nevyhnutne dobrým meradlom úsilia Komisie pri presadzovaní práva, keďže ich cieľom je zabrániť tomu, aby k porušeniam došlo, a v takom prípade ich čo najskôr ukončiť.

Okrem Komisie a národných vlád zohrávajú kľúčovú úlohu pri účinnom uplatňovaní práva EÚ aj ďalší aktéri. Niektorí majú formálnu úlohu, ako napríklad vnútroštátne súdy, vnútroštátne orgány na ochranu hospodárskej súťaže a regulačné orgány alebo štatutárne orgány, ako sú orgány na ochranu spotrebiteľov alebo nezávislé orgány pre ochranu osobných údajov. Občianska spoločnosť a jednotlivci takisto pomáhajú upozorňovať na možné porušenia a potrebu ich riešenia.

V tomto oznámení sa uvádza, ako Komisia prehĺbila a rozvinula svoju prácu v oblasti presadzovania práva s cieľom zabezpečiť rovnaké dodržiavanie práva EÚ vo všetkých členských štátoch a maximalizovať konkrétne výhody, ktoré jeho vykonávanie a presadzovanie prináša v každodennom živote ľudí v EÚ⁵.

II. VYUŽÍVANIE VÝHOD PRÁVA EÚ

Ľudia a podniky sa spoliehajú na to, že spoločne dohodnuté pravidlá EÚ sa budú rýchlo a správne vykonávať alebo transponovať do vnútroštátneho práva a v plnej miere uplatňovať členskými štátmi. Presadzovanie pravidiel EÚ je nevyhnutné na splnenie politík EÚ a je neoddeliteľne spojené s tvorbou politiky. Právne predpisy EÚ prechádzajú dôsledným procesom hodnotenia existujúcich vnútroštátnych právnych predpisov a právnych predpisov EÚ, konzultácií s verejnosťou a posúdenia environmentálnych, sociálnych a ekonomických vplyvov⁶. Ich prijatie je výsledkom inkluzívneho a transparentného legislatívneho procesu, na ktorom sa podieľa Európsky parlament a Rada, takže politici a tvorcovia politík mali možnosť vyjadriť sa k tomu, ako sa budú diskutované predpisy uplatňovať v praxi. Ak majú prijaté akty splniť zamýšľaný vplyv, musia sa uplatňovať vo všetkých členských štátoch úplným, správnym, rovnocenným a včasným spôsobom.

Možnosť pre ľudí pracovať a podnikat' kdekoľvek v EÚ

Pravidlá EÚ o **uznávaní odborných kvalifikácií** uľahčujú odborníkom poskytovanie služieb v celej EÚ a zároveň zaručujú lepšiu ochranu spotrebiteľov. Členské štáty však tieto pravidlá realizovali nekonzistentne, pričom v niektorých členských štátoch boli postupy pre

⁵ Toto oznámenie vychádza z predchádzajúcich oznámení, v ktorých sa vymedzuje operačný rámec a pravidlá opatrení Komisie pri sťažnostiach a porušeníach, a nenahrádza ich. Pozri najmä oznámenie Komisie – Právo EÚ: Lepšie výsledky pomocou lepšieho uplatňovania práva [C(2016) 8600] (ďalej len „oznámenie z roku 2016“).

⁶ Podľa usmernení o lepšej právnej regulácii, 3. 11. 2021 https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/planning-and-proposing-law/better-regulation-why-and-how/better-regulation-guidelines-and-toolbox_sk.

pracovníkov a samostatne zárobkovo činné osoby náročnejšie ako v iných. V dôsledku postupov v prípade nesplnenia povinnosti členské štáty zmenili svoje právne predpisy, čím zabezpečili, že občania a podniky využijú výhody týchto pravidiel. Okrem toho na základe spolupráce v rámci pracovnej skupiny pre presadzovanie jednotného trhu členské štáty odstránili 217 povolaní zo zoznamu povolaní, pri ktorých sa vyžadovala predbežná kontrola, čím sa pracovníkom uľahčilo poskytovanie služieb v týchto členských štátoch.

Vďaka lepšej koordinácii vnútroštátnych **systémov sociálneho zabezpečenia** členských štátov sa pomáha aj ľuďom účinne uplatňovať svoje právo na voľný pohyb. S cieľom chrániť voľný pohyb pracovníkov a koordináciu systémov sociálneho zabezpečenia začala Komisia postupy proti dvom členským štátom za poskytovanie nižších súm rodinných dávok občanom EÚ, ktorí tam pracujú, keď ich deti žijú v členskom štáte, v ktorom sa životné náklady považujú za nižšie. V jednom z týchto konaní už stanovisko Komisie potvrdil Súdny dvor, ktorý rozhodol, že úprava rodinných dávok podľa krajiny pobytu detí poberateľov je nezákonná.

Mechanizmus spolupráce **SOLVIT** na riešenie cezhraničných problémov umožňuje skoršie zistenie možných porušení práva EÚ a môže dotknutým podnikom alebo jednotlivcom poskytnúť okamžitú nápravu. Rieši praktické problémy a prekážky, s ktorými sa ľudia stretávajú pri práci, v živote alebo podnikaní v iných členských štátoch⁷. Vnútroštátne orgány, ktoré tvoria sieť SOLVIT, spolupracujú pri uplatňovaní pravidiel EÚ a vo veľkej miere využívajú pomoc a odborné znalosti, ktoré poskytuje Komisia⁸. V národných centrách siete SOLVIT sa rieši nielen množstvo individuálnych situácií, ale pomáha sa aj identifikovať a riešiť štrukturálne problémy súvisiace s uplatňovaním práva EÚ⁹.

Nedodržiavanie predpisov nestojí za to. Môže viesť k oneskoreniu alebo zmenšeniu rozsahu ochrany základných práv, čím sa podkopávajú práva ako rovnaké zaobchádzanie a voľný pohyb. Môže byť príčinou pokračujúcej záťaže pre verejnosť a podniky. Môže spôsobovať pretrvávajúce poškodenie životného prostredia. Môže znamenať oslabenie alebo oneskorenie ochrany spotrebiteľov, pracovníkov alebo žiadateľov o azyl. Osobitný vplyv to má na ľudí pracujúcich za hranicami alebo cestujúcich cez hranice, alebo prekračujúcich hranice na iné účely¹⁰, ktorí sa musia prispôbiť rôznym pravidlám v závislosti od toho, ako sa uplatňuje právo EÚ. Nesprávne uplatňovanie pravidiel EÚ takisto narúša hospodársku súťaž na jednotnom trhu, čím sa oslabujú rovnaké podmienky pre podniky v celej EÚ.

Ak členské štáty porušujú pravidlá EÚ tým, že zavádzajú alebo tolerujú prekážky v rámci jednotného trhu s cieľom vytvoriť výhody pre podniky, potenciálne zisky sú často

⁷ Odporúčanie Komisie zo 17. septembra 2013 o zásadách, ktorými sa riadi sieť SOLVIT [C(2013) 5869 final].

⁸ Pracovný dokument útvarov Komisie, Pomocná ruka siete SOLVIT na jednotnom trhu: 20. výročie [SWD(2022) 325 final].

⁹ https://ec.europa.eu/solvit/index_sk.htm.

¹⁰ Napríklad na účely vzdelávania, zdravotnej starostlivosti, kultúry a iných voľnočasových činností.

krátkodobé, zatiaľ čo trvalý vplyv na podniky môže spôsobiť oveľa väčšie škody, čo sťažuje situáciu pre všetky podniky, aby využili príležitosti, ktoré ponúka jednotný trh¹¹.

Dôsledky nesprávneho alebo neúplného uplatňovania pravidiel

Existujúce prekážky v rámci **jednotného trhu** sú v mnohých prípadoch spôsobené nesprávnym alebo neúplným uplatňovaním zmlúv a právnych predpisov EÚ¹². Vplyv to má najmä na malé a stredné podniky a startupy, pretože sú prvé, ktorých sa dotýka administratívna záťaž a zložitosť, najmä pri prekračovaní hraníc pri podnikaní v rámci jednotného trhu. Nesprávne uplatňovanie pravidiel bráni aj úsporám z rozsahu, ktoré ponúka jednotný trh, čo poškodzuje záujmy spotrebiteľov. Nejednotné pravidlá poškodzujú najmä cezhraničné regióny¹³.

Na to, aby podniky a spotrebiteľia mohli využívať výhody jednotného trhu, je nevyhnutné prísne presadzovanie **pravidiel hospodárskej súťaže**. Nedostatočné uplatňovanie týchto pravidiel narúša rovnaké podmienky pre podniky a spotrebiteľia môžu následne čeliť vyšším cenám a menšiemu výberu.

Vykonávanie **environmentálnej politiky** a environmentálneho práva EÚ je potrebné nielen pre zdravé životné prostredie, ale takisto otvára nové príležitosti pre hospodársky rast, tvorbu pracovných miest a konkurencieschopnosť. Úplné vykonávanie environmentálnych právnych predpisov EÚ by takisto mohlo ekonomike EÚ každoročne ušetriť na zdravotných nákladoch a priamych nákladoch na životné prostredie približne 55 miliárd EUR¹⁴.

Výhody plynúce z rýchleho vykonávania nových daňových pravidiel EÚ

V roku 2021 nadobudli účinnosť nové **pravidlá dane z pridanej hodnoty (DPH) pri elektronickom obchode** v rámci práce na zabezpečení vyrovnanejších podmienok a zjednodušení pravidiel DPH. Online predajcovia sa teraz môžu zaregistrovať na elektronickom portáli („jednotné kontaktné miesto“) a splniť všetky svoje povinnosti týkajúce sa DPH pri predaji v celej EÚ. Komisia poskytla členským štátom aj dotknutým zainteresovaným stranám podporu a usmernenia týkajúce sa nových pravidiel. Tým napomohla bezproblémovému vykonávaniu nových pravidiel DPH pri elektronickom obchode a výberu 8,8 miliardy EUR príjmov z DPH prostredníctvom nového portálu vrátane 700 miliónov EUR nových príjmov z DPH¹⁵ a registrácii 100 000 online predajcov prostredníctvom elektronickej platformy.

¹¹ Oznámenie Komisie – Dlhodobý akčný plán, ako v úzkej koordinácii s členskými štátmi zlepšiť vykonávanie a presadzovanie pravidiel jednotného trhu [COM(2020) 94 final].

¹² Oznámenie Komisie – Identifikácia a riešenie prekážok na jednotnom trhu [COM(2020) 93 final].

¹³ Správa Komisie – Pohraničné regióny EÚ: živé laboratória európskej integrácie [COM(2021) 393 final] a oznámenie Komisie – Podpora rastu a súdržnosti v pohraničných regiónoch EÚ [COM(2017) 534 final].

¹⁴ Viac informácií o tomto údaji je k dispozícii v štúdiu [Update of the costs of not implementing EU environmental law](#) (Aktualizácia nákladov spojených s nevykonávaním environmentálneho práva EÚ), COWI a Eunomia, 2019.

¹⁵ Údaje platné za prvých šesť mesiacov prevádzky [[Nové pravidlá EÚ týkajúce sa DPH pri elektronickom obchode: Aktualizované údaje o príjmoch poukazujú na úspešné vykonávanie \(europa.eu\)](#)].

Úplné a konzistentné uplatňovanie pravidiel EÚ členskými štátmi je dôležité pre právnu istotu a dôveru, ktorú ľudia a podniky vkladajú do vnútroštátnych inštitúcií a EÚ ako celku. Platí to najmä v súvislosti s našimi spoločnými hodnotami, základnými právami, právnym štátom, štyrmi základnými slobodami EÚ a fungovaním jednotného trhu. Pri snahe o Úniu rovnosti je kľúčové, aby sa v celej EÚ rešpektovala rovnosť a nediskriminácia a aby občania mohli využívať rovnakú úroveň ochrany svojich práv bez ohľadu na to, kde v EÚ žijú.

Ochrana občianstva EÚ

Systémy udeľovania občianstva investorom (tzv. zlatý pas) v niektorých členských štátoch vyvolali v posledných rokoch veľké obavy. Systematické udeľovanie štátnej príslušnosti, a tým aj občianstva EÚ, výmenou za vopred stanovenú platbu a bez skutočného prepojenia s členským štátom je v rozpore s koncepciou občianstva EÚ, ako aj so zásadou lojálnej spolupráce. Predstavuje to vážne riziká aj v súvislosti s bezpečnosťou, praním špinavých peňazí, daňovými únikmi a korupciou. Komisia začala prelomové postupy v prípade nespĺnenia povinnosti proti dvom členským štátom, pričom jeden z nich nakoniec postúpila na Súdny dvor, aby presadila svoje stanovisko, že občianstvo EÚ nie je na predaj a že akýkoľvek existujúci systém udeľovania občianstva investorom by sa mal bezodkladne zrušiť. Popri tom Komisia komunikovala s ďalším členským štátom, ktorý medzičasom svoj systém udeľovania občianstva investorom zrušil.

Dodržiavanie rovnosti a nediskriminácie

Rešpektovanie ľudskej dôstojnosti a rovnosti sú základnými hodnotami EÚ, ktoré sú zakotvené v článku 2 Zmluvy o Európskej únii. Tieto hodnoty nie sú iba etickými normami, ale základnými právami zakotvenými v charte¹⁶ a všeobecnými zásadami práva EÚ. Komisia podnikla kroky na ochranu práv LGBTIQ osôb a nakoniec postúpila jeden členský štát na Súdny dvor vo veci vnútroštátnych právnych predpisov, ktoré diskriminujú ľudí na základe ich sexuálnej orientácie alebo rodovej identity.

Pokiaľ ide o rodovú rovnosť a konkrétnejšie v súvislosti so sociálnym zabezpečením, Komisia podnikla kroky proti členskému štátu v súvislosti s jeho zákonom o dôchodkoch, v ktorom sa nepriamo diskriminujú ženy pri výpočte obdobia prispievania potrebného na získanie nároku na dôchodok.

Obrana slobody médií

Zaručenie slobody médií a slobody prejavu je základom otvorenej, demokratickej a udržateľnej digitálnej spoločnosti. Poskytovatelia mediálnych služieb musia mať možnosť prístupu na trh za nediskriminačných, primeraných a objektívne opodstatnených podmienok, aby mohli slobodne a nezávisle pracovať kdekoľvek v Európskej únii. Komisia postúpila členský štát na Súdny dvor za porušenie pravidiel vnútorného trhu v oblasti

¹⁶ Právo na nediskrimináciu je zakotvené v charte, v ktorej sa zakazuje diskriminácia na základe akýchkoľvek dôvodov.

telekomunikácií a porušovanie slobody prejavu zakotvenej v charte.

Podpora legálnej migrácie a rovnakého zaobchádzania so štátnymi príslušníkmi tretích krajín

Prilákanie talentov z tretích krajín je zároveň obohacujúce pre našu spoločnosť a prospešné pre naše hospodárstva. V pravidlách EÚ sa stanovujú spoločné podmienky vstupu a pobytu pre určité kategórie štátnych príslušníkov z krajín mimo EÚ a rovnaké zaobchádzanie s občanmi EÚ vo viacerých oblastiach. Komisia podnikla kroky proti niekoľkým členským štátom za zavedenie neodôvodnených prekážok pre štátnych príslušníkov tretích krajín v prístupe k zamestnaniu a vykonávaniu samostatnej zárobkovej činnosti. Komisia začala aj postupy v prípade nesplnenia povinnosti z dôvodu nadmerného zaťaženia pri spracovaní povolení EÚ¹⁷. V dôsledku toho niekoľko členských štátov zmenilo svoje vnútroštátne právne predpisy tak, aby boli v súlade s právom EÚ, čím sa pre kvalifikovaných štátnych príslušníkov tretích krajín uľahčilo a zatraktívnilo pobyt a práca v Európe.

Boj proti rasistickým a xenofóbnym nenávisným prejavom a trestným činom z nenávisťi

Nenávisné prejavy a trestné činy z nenávisťi poškodzujú nielen dotknutých jednotlivcov a spoločnosť ako celok, ale zasahujú aj do jadra hodnôt EÚ. Kľúčom k dosiahnutiu účinného presadzovania je zintenzívnenie vykonávania rámcového rozhodnutia z roku 2008 o boji proti nenávisným prejavom a trestným činom z nenávisťi¹⁸. Komisia je odhodlaná zabezpečiť účinnú kriminalizáciu nenávisných prejavov a trestných činov z nenávisťi a táto stratégia viedla k výraznému pokroku vo vykonávaní v členských štátoch. V tejto súvislosti bol jej zámer pokračovať v postupoch v prípade nesplnenia povinnosti, ak je to potrebné, opätovne potvrdený v akčnom pláne EÚ proti rasizmu¹⁹. Po sérii konaní v prípade nesplnenia povinnosti začatých v rokoch 2020 až 2021 viaceré členské štáty začali postupy na zmenu svojich právnych predpisov alebo už prijali nové legislatívne zmeny. Napríklad zmeny prijaté v jednom členskom štáte posilňujú kriminalizáciu a stíhanie nenávisných prejavov a trestných činov z nenávisťi a zlepšujú ochranu menšín proti týmto trestným činom.

Spojenie síl proti terorizmu

Teroristické činy predstavujú jedno z najzávažnejších porušení základných slobôd, na ktorých je Únia založená. Teroristické útoky v členských štátoch EÚ boli jasnou pripomienkou toho, že polícia a prokurátori potrebujú lepšie nástroje na predchádzanie teroristickým trestným činom a boj proti nim. Smernica z roku 2017 o boji proti terorizmu²⁰ je základným kameňom reakcie členských štátov v oblasti trestného súdnictva na

¹⁷ https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/legal-migration-and-integration/work/single-permit-work_en.

¹⁸ Rámcové rozhodnutie Rady 2008/913/SVV z 28. novembra 2008 o boji proti niektorým formám a prejavom rasizmu a xenofóbie prostredníctvom trestného práva.

¹⁹ Oznámenie Komisie – Únia rovnosti: akčný plán EÚ proti rasizmu na roky 2020 – 2025 [COM(2020) 565 final].

²⁰ Smernica (EÚ) 2017/541 z 15. marca 2017 o boji proti terorizmu.

terorizmus a je kľúčovou súčasťou rámca bezpečnostnej únie EÚ. Komisia začala postupy proti niekoľkým členským štátom na zabezpečenie splnenia právnych podmienok, aby sa vnútroštátnym orgánom umožnilo spolupracovať a vymieňať si informácie o teroristických hrozbách.

III. VYKONÁVANIE A UPLATŇOVANIE PRÁVA EÚ: SPOLOČNÉ ÚSILIE

Komisia dohliada na dodržiavanie práva EÚ členskými štátmi a využíva rôzne nástroje na podporu a presadzovanie jeho správneho uplatňovania vrátane postupov v prípade nesplnenia povinnosti. Účinné uplatňovanie a presadzovanie v praxi si však vyžadujú, aby svoju úlohu zohralo aj niekoľko ďalších aktérov. Presadzovanie je o spolupráci a práci ruka v ruke v prvom rade s členskými štátmi, ako aj so špecializovanými orgánmi, ako sú orgány na ochranu spotrebiteľov alebo osobných údajov, orgány na ochranu hospodárskej súťaže a regulačné orgány, mimovládne organizácie, podniky a verejnosť. Na účinné fungovanie systému je potrebná úplná angažovanosť vnútroštátnych orgánov zodpovedných za správne uplatňovanie a presadzovanie práva, ako aj zapojenie verejnosti, občianskej spoločnosti, podnikov a iných do identifikácie možných porušení.

Pri uplatňovaní práva EÚ konajú **vnútroštátne súdy** ako súdy EÚ a zohrávajú mimoriadne dôležitú úlohu v reťazci presadzovania. V prípadoch, keď sú v rámci členských štátov dotknuté práva občanov alebo podnikov EÚ, musí byť zaistený prístup k rýchlej a účinnej vnútroštátnej náprave v súlade so zásadou účinnej súdnej ochrany²¹. Preto musia byť vnútroštátne súdy nezávislé, nestranné a ustanovené zákonom.

Súdy v členských štátoch majú zároveň právo a v určitých prípadoch dokonca povinnosť klásť Súdnemu dvoru otázky, ak si nie sú isté, ako vykladať alebo uplatňovať právo EÚ. Tento dialóg prostredníctvom návrhu na začatie prejudiciálneho konania na Súdny dvor má zásadný význam pre jednotné uplatňovanie práva EÚ založené na zásade prednosti práva EÚ a pre dodržiavanie práv občanov²². Komisia systematicky využíva svoje právo predkladať pripomienky vo všetkých konaniach o prejudiciálnych otázkach pred Súdnym dvorom²³. Ak Súdny dvor zistí porušenie práva EÚ, vnútroštátny súd je povinný toto porušenie napraviť v konkrétnej veci, ktorá sa prerokúva.

Okrem toho Komisia nielen monitoruje dodržiavanie rozsudku jednotlivými členskými štátmi, ale takisto zabezpečuje, aby všetky ostatné členské štáty rovnako uplatňovali normu

²¹ Článok 19 ods. 1 druhý pododsek Zmluvy o Európskej únii a článok 47 Charty základných práv EÚ.

²² Prípady vnútroštátnych pravidiel alebo postupov, ktoré bránia prejudiciálnemu konaniu, napríklad preto, že sudcovia môžu niesť disciplinárnu zodpovednosť za predloženie návrhu na začatie prejudiciálneho konania alebo za uplatňovanie práva EÚ, ako ho vykladá Súdny dvor, alebo ak vnútroštátnym súdom bráni uznať prednosť práva EÚ, majú systémový vplyv na presadzovanie práva EÚ.

²³ V oblasti hospodárskej súťaže a štátnej pomoci Komisia pravidelne poskytuje pomoc a zasahuje do vnútroštátnych súdnych konaní.

stanovenú Súdny dvorom. Postupný nárast počtu prejudiciálnych rozhodnutí²⁴ a zásahy Komisie v týchto veciach preto významne prispeli k výraznejšiemu presadzovaniu práva EÚ v členských štátoch. Komisia okrem toho začala konania v prípade nesplnenia povinnosti za porušenie zásad autonómie, prednosti, účinnosti a jednotného uplatňovania práva Únie, ako aj rešpektovania právomoci Súdneho dvora.

Komisia vykonáva stratégiu európskej odbornej justičnej prípravy²⁵ s cieľom zabezpečiť, aby **odborníci v oblasti justície**, ako sú sudcovia, prokurátori, právnici a iné profesie zapojené do výkonu spravodlivosti, poznali právo EÚ a nástroje justičnej spolupráce EÚ a mali správne zručnosti na dodržiavanie zásad právneho štátu a koherentné uplatňovanie práva EÚ vo svojej krajine.

Pokrok vo vykonávaní daňových pravidiel EÚ prostredníctvom zásahu do prejudiciálnych rozhodnutí

V oblasti zdaňovania sú prejudiciálne rozhodnutia pre Komisiu základným spôsobom zabezpečenia správneho uplatňovania práva EÚ.

Pokiaľ ide o **priame dane**, prejudiciálne rozhodnutia sa zaoberajú konkrétnymi cezhraničnými prekážkami slobody pohybu spôsobenými vnútroštátnymi daňovými systémami. Napríklad Súdny dvor v prejudiciálnom rozhodnutí stanovil, že občania, ktorí prispievajú charitatívnej organizácii v inom členskom štáte, by mali mať rovnakú daňovú úľavu, ako keby prispievali porovnateľnej charitatívnej organizácii vo svojom vlastnom členskom štáte²⁶.

Pokiaľ ide o **nepriame dane**, prejudiciálne rozhodnutia, po ktorých nasledoval dialóg medzi Komisiou a členskými štátmi, viedli členské štáty k tomu, aby zmenili svoje právne predpisy. V prípade jedného členského štátu išlo o používanie vozidiel so zahraničnými evidenčnými číslami²⁷ a v prípade iného členského štátu sa otázka týkala obmedzujúcich podmienok predpisov týkajúcich sa DPH²⁸.

Dôležitú úlohu zohrávajú aj **národné parlamenty**, a to pri spolupráci s národnými vládami na prijímaní zákonov na transpozíciu smerníc EÚ a vykonávanie určitých nariadení prostredníctvom vnútroštátneho práva. Komisia zaujala striktné stanovisko k netransponovaniu smerníc, pričom využila plný potenciál nástroja článku 260 ods. 3 ZFEÚ zavedeného Lisabonskou zmluvou: Komisia automaticky otvára konania a systematicky žiada Súdny dvor o uloženie finančných sankcií v prípade, keď členské štáty netransponujú

²⁴ Počet prejudiciálnych rozhodnutí za posledných 10 rokov výrazne vzrástol, v roku 2021 bolo 567 návrhov na začatie prejudiciálneho konania v porovnaní s 385 v roku 2010.

²⁵ Oznámenie Komisie – Zabezpečenie spravodlivosti v EÚ – stratégia európskej odbornej justičnej prípravy na roky 2021 – 2024 [COM(2020) 713 final].

²⁶ Rozsudok Súdneho dvora vo veci C-318/07, Persche.

²⁷ Rozsudok Súdneho dvora vo veci C-274/20, GN a WX/Prefettura di Massa Carrara – Ufficio Territoriale del Governo di Massa Carrara.

²⁸ Rozsudok Súdneho dvora vo veci C-335/19, E. Sp. z o.o. Sp. k./Minister Finansów.

smernice včas. Tento prístup mal významný vplyv a počet prípadov neoznámene, ktoré Komisia musela postúpiť Súdnemu dvoru, sa od nadobudnutia platnosti Lisabonskej zmluvy znížil o viac ako polovicu. Napriek tomu je počet konaní v prípade nesplnenia povinnosti, ktoré sa začali z dôvodu neoznámene transpozičných opatrení členskými štátmi Komisii v lehote stanovenej v smerniciach EÚ, naďalej vysoký. Vnútroštátni zákonodarcovia zohrávajú dôležitú úlohu pri zabezpečovaní včasnej a úplnej transpozície: pri oznamovaní transpozičných opatrení Komisii musia členské štáty jasným a transparentným spôsobom vysvetliť, ako bolo každé ustanovenie smernice transponované²⁹.

Medzi **d'alsie klúčové orgány**, ktoré zohrávajú dôležitú úlohu pri presadzovaní práva EÚ, patria sektorové regulačné a inšpekčné orgány, orgány presadzovania práva, národné a regionálne dozorné orgány, prokurátori, národní ombudsmeni a subjekty pre rovnaké zaobchádzanie. Komisia zameriava svoje opatrenia na presadzovanie práva na to, aby zabezpečila, že vnútroštátne orgány sú dostatočne vybavené a schopné vykonávať svoje povinnosti, tým, že sa zameria na konflikty záujmov, nezávislosť³⁰ a personálne obsadenie takýchto orgánov. Komisia takisto aktívne podporuje úsilie členských štátov o vykonávanie technickou a finančnou podporou a odbornými znalosťami, z ktorých vychádzajú štrukturálne reformy³¹, ako aj špecializovanými programami odbornej prípravy³². Komisia napríklad poskytla granty vnútroštátnym dozorným orgánom pre ochranu osobných údajov ako pomoc pri presadzovaní všeobecného nariadenia o ochrane údajov³³. Komisia začala aj postupy v prípade nesplnenia povinnosti proti členským štátom s cieľom zabezpečiť, aby boli tieto orgány nezávislé a vybavené potrebnými právomocami na sankcionovanie porušení uvedeného nariadenia.

Pomohli aj konkrétne iniciatívy EÚ prostredníctvom mechanizmov cezhraničného uplatňovania nárokov na nápravu, ako je SOLVIT, európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu alebo európske riešenie sporov online. Vo finančnom sektore majú tri európske dozorné orgány³⁴ právomoc vykonávať preskúmania príslušných vnútroštátnych orgánov s cieľom posúdiť zblížovanie vnútroštátnych ustanovení prijatých pri vykonávaní práva Únie. Sú kompetentné aj vyšetrovať a podniknúť kroky v prípade, že príslušné vnútroštátne orgány neplnia svoje povinnosti podľa práva EÚ. Prispieva to k zabezpečeniu konzistentného a účinného uplatňovania práva EÚ vo finančnom sektore.

²⁹ Súdny dvor vo svojom rozsudku vo veci C-543/17, Komisia/Belgicko, objasnil, že členské štáty majú povinnosť poskytnúť Komisii dostatočne jasné a presné informácie o tom, ktorými ustanoveniami vnútroštátneho práva sa daná smernica transponuje.

³⁰ Týka sa to napríklad nezávislosti národných regulačných orgánov v sektore energetiky, ktorá je základnou zásadou tretieho energetického balíka, a je to takisto klúčové na zabezpečenie účinnej ochrany spotrebiteľa, ako potvrdil Súdny dvor (vec C-718/18 Komisia/Nemecko).

³¹ Napríklad prostredníctvom nástroja technickej podpory a partnerského nástroja TAIX-EIR-peer-to-peer.

³² Komisia vypracovala napríklad balík odbornej prípravy v oblasti environmentálneho práva EÚ (https://ec.europa.eu/environment/legal/law/training_package.htm).

³³ Nariadenie (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov).

³⁴ Európsky orgán pre bankovníctvo (EBA), Európsky orgán pre cenné papiere a trhy (ESMA) a Európsky orgán pre poisťovníctvo a dôchodkové poistenie zamestnancov (EIOPA).

Úloha európskych spotrebiteľských centier³⁵ pri presadzovaní spotrebiteľského práva

Európske spotrebiteľské centrá sú kľúčové pri odhaľovaní a prijímaní opatrení proti potenciálne rozsiahlemu porušovaniu spotrebiteľského práva. To zahŕňalo opatrenia na zabezpečenie toho, aby online systémy na rezerváciu ubytovania neobsahovali manipulačné techniky, ako je skrývanie sponzorstva v hodnotení, neprimerané vytváranie časového tlaku na používateľov alebo skresľovanie zliav.

Popredné platformy na rezerváciu ubytovania v roku 2020 po **dialógu s Komisiou a vnútroštátnymi orgánmi** zmenili spôsob, akým spotrebiteľom prezentujú ponuky, zľavy a ceny, aby používatelia mohli robiť informované porovnania v súlade s požiadavkami spotrebiteľského práva EÚ. To zahŕňalo vyhýbanie sa prezentovaniu ponuky ako časovo obmedzenej, ak by rovnaká cena zostala k dispozícii aj neskôr, a objasnenie spôsobu zoradenia výsledkov. Podobný dialóg viedol veľký online trh k tomu, aby v roku 2022 zosúladiť svoje postupy stornovania s pravidlami EÚ v oblasti ochrany spotrebiteľa. Spotrebiteľia sa tak budú môcť oveľa jednoduchšie odhlásiť z odberu prémiových služieb, než to bolo v minulosti, pričom stačia iba dve kliknutia s výrazným a jasným tlačidlom Zrušiť.

Odborná príprava pre MSP v oblasti spotrebiteľského práva

Projekt Consumer Law Ready³⁶ je celoeurópsky program odbornej prípravy v oblasti spotrebiteľského práva pre malé a stredné podniky. Vedúci školiteľ vymenovaný v každom členskom štáte poskytuje odbornú prípravu sprostredkovateľom, ktorí potom vzdelávajú MSP. Pomôže to minimalizovať porušenia a zvýšiť informovanosť o tom, ako funguje spotrebiteľské právo EÚ.

IV. INTELIGENTNÉ PRESADZOVANIE – PREDCHÁDZANIE PORUŠOVANIU PRÁVA EÚ OD ZAČIATKU

S cieľom predvídať porušenia a predchádzať im sa už pri vypracúvaní návrhov právnych predpisov EÚ zo strany Komisie zvažujú otázky vykonávania a presadzovania. Stratégie vykonávania³⁷ pripravené Komisiou v spolupráci s vnútroštátnymi správnymi orgánmi pomáhajú identifikovať hlavné výzvy, ktorým členské štáty čelia pri transpozícii

³⁵ Sieť európskych spotrebiteľských centier (ECC NET) spája vnútroštátne orgány zodpovedné za presadzovanie práva EÚ na ochranu spotrebiteľa (https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/consumer-rights-and-complaints/resolve-your-consumer-complaint/european-consumer-centres-network-ecc-net_sk). Spolupráca v tejto oblasti zahŕňa spotrebiteľské pravidlá v rôznych oblastiach, ako sú nekalé obchodné praktiky, elektronický obchod, geografické blokovanie, dovolenkové balíky, online predaj a práva cestujúcich.

³⁶ <http://www.consumerlawready.eu/>.

³⁷ Usmernenia o lepšej právnej regulácii, 3. 11. 2021 https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/planning-and-proposing-law/better-regulation-why-and-how/better-regulation-guidelines-and-toolbox_sk.

a uplatňovaní právnych predpisov EÚ, a stanovujú nástroje, ktoré Komisia používa na podporu dodržiavania predpisov.

Pomoc členským štátom pripraviť sa na vykonávanie

Cieľom **nariadenia o hodnotení zdravotníckych technológií**³⁸ je zlepšiť prístup pacientov v EÚ k inovatívnym technológiám v oblasti zdravia, napríklad v súvislosti s liekmi a so zdravotníckymi pomôckami. Komisia uverejnila priebežný plán³⁹ na podporu vnútroštátnych orgánov, vývojárov zdravotníckych technológií a zainteresovaných strán pri vykonávaní týchto právnych predpisov, keď sa začnú uplatňovať v roku 2025.

Komisia s cieľom predísť rozdielnym výkladom novoprijatého práva EÚ a podporiť spoločné chápanie existujúcich pravidiel poskytuje členským štátom, podnikom, zainteresovaným stranám a verejnosti praktické usmernenia⁴⁰ o tom, ako chápať a uplatňovať špecifické aspekty práva EÚ.

Toto usmernenie môže mať napríklad formu usmernení o výklade a uplatňovaní práva EÚ alebo „často kladených otázok“ uverejnených online. Vydávajú sa vo všetkých hlavných oblastiach politiky. Komisia využíva usmernenia najmä na to, aby sprevádzala členské štáty procesom transpozície smerníc a uplatňovania nariadení, ktorý sa zvyčajne začína hneď po prijatí aktu, ako aj na konsolidáciu judikatúry Súdneho dvora⁴¹.

Usmernenie Komisie na pomoc pri praktickom uplatňovaní právnych predpisov

Usmernením Komisie o uplatňovaní článku 17 **smernice o autorskom práve**⁴² sa podporuje jednotné uplatňovanie nových pravidiel o platformách na zdieľanie obsahu v členských štátoch. Usmernenie je praktickým dokumentom na objasnenie situácie pre používateľov a nositeľov práv o tom, čo možno a čo nemožno nahráť bez súhlasu nositeľa autorského práva a kedy možno platformy požiadať o odstránenie alebo kontrolu obsahu nahraného používateľmi.

Komisia po prijatí **balíka opatrení v oblasti mobility**⁴³ vydala usmerňovacie dokumenty vo forme „otázok a odpovedí“ a usmernení k výkladu niekoľkých súborov nových pravidiel týkajúcich sa najmä času jazdy⁴⁴, vysielania vodičov⁴⁵, inteligentných tachografov⁴⁶ a povinnosti vrátiť vozidlá

³⁸ Nariadenie (EÚ) 2021/2282 z 15. decembra 2021 o hodnotení zdravotníckych technológií.

³⁹ https://health.ec.europa.eu/system/files/2022-05/hta_htar_rolling-plan_en.pdf.

⁴⁰ Konečný a záväzný výklad práva EÚ môže poskytnúť iba Súdny dvor.

⁴¹ Komisia napríklad vypracovala niekoľko všeobecných usmernení o výklade týkajúcich sa smerníc o ochrane prírody, https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/guidance_en.htm.

⁴² Smernica (EÚ) 2019/790 zo 17. apríla 2019 o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom na digitálnom jednotnom trhu.

⁴³ https://transport.ec.europa.eu/transport-modes/road/mobility-package-i_en.

⁴⁴ Nariadenie (ES) č. 561/2006 z 15. marca 2006 o harmonizácii niektorých právnych predpisov v sociálnej oblasti, ktoré sa týkajú cestnej dopravy.

⁴⁵ Smernica (EÚ) 2020/1057 z 15. júla 2020, ktorou sa stanovujú špecifické pravidlá vo vzťahu k smernici 96/71/ES a smernici 2014/67/EÚ pre vysielanie vodičov v odvetví cestnej dopravy.

do operačného strediska⁴⁷ s cieľom pomôcť zainteresovaným stranám správne uplatňovať tieto pravidlá a členským štátom ich transponovať a dôsledne presadzovať.

Komisia využíva aj širokú škálu ďalších *nástrojov založených na stretnutiach*, ako sú výbory, siete, skupiny odborníkov a workshopy, aby podporila účinné vykonávanie práva EÚ v rôznych oblastiach politiky. Tieto skupiny umožňujú členským štátom vymieňať si osvedčené postupy a diskutovať o problémoch, s ktorými sa stretávajú pri uplatňovaní právnych predpisov EÚ. Komisia potom môže v počiatočnom štádiu identifikovať ťažkosti s vykonávaním a pracovať na možných nápravách vrátane použitia nástrojov IT na podporu efektívnejšieho a účinnejšieho vykonávania. Kľúčovým fórom na zlepšenie uplatňovania a presadzovania je pracovná skupina pre presadzovanie jednotného trhu, ktorá bola zriadená na základe záverov Európskej rady o priemyselnej politike v roku 2020⁴⁸. Hlavnou súčasťou jej práce je zamerať sa na prekážky presadzovania pravidiel jednotného trhu a navrhnúť praktické riešenia.

Predchádzanie prekážkam na jednotnom trhu pred ich vznikom

V **smernici o transparentnosti jednotného trhu**⁴⁹ sa vyžaduje, aby členské štáty **oznámili návrhy vnútroštátnych technických predpisov** Komisii pred ich prijatím, aby sa predišlo vytváraniu prekážok na jednotnom trhu. Tento mechanizmus oznamovania viedol k pozitívnej praxi výmeny informácií, dialógu a spolupráce medzi členskými štátmi a Komisiou a medzi členskými štátmi navzájom. Vymieňajú sa aj osvedčené postupy na riešenie spoločných problémov týkajúcich sa technických predpisov, najmä v novoregulovaných sektoroch, ako sú digitálne služby a nové technológie. Mechanizmus bol úspešný nielen pri predchádzaní novým pravidlám, ktoré porušujú právo EÚ, ale pomohol aj uplatniť zásadu vzájomného uznávania.

V oblasti služieb je cieľom postupu oznamovania podľa smernice o službách⁵⁰ zabrániť vytváraniu neodôvodnených regulačných prekážok na jednotnom trhu. Komisia aktívne podporuje transparentnosť opatrení členských štátov v oblasti služieb a neustále sa snaží zvyšovať efektívnosť tohto postupu oznamovania.

Ďalším nástrojom, ktorý zabraňuje novým prekážkam na jednotnom trhu s odbornými službami, je **smernica o teste proporcionality**. Akékoľvek nové vnútroštátne regulácie

⁴⁶ Nariadenie (EÚ) č. 165/2014 zo 4. februára 2014 o tachografoch v cestnej doprave.

⁴⁷ Nariadenie (ES) č. 1071/2009 z 21. októbra 2009, ktorým sa ustanovujú spoločné pravidlá týkajúce sa podmienok, ktoré je potrebné dodržiavať pri výkone povolania prevádzkovateľa cestnej dopravy.

⁴⁸ https://single-market-economy.ec.europa.eu/single-market/single-market-enforcement-taskforce_en.

⁴⁹ Smernica (EÚ) 2015/1535 z 9. septembra 2015, ktorou sa stanovuje postup pri poskytovaní informácií v oblasti technických predpisov a pravidiel vzťahujúcich sa na služby informačnej spoločnosti (kodifikované znenie smernice 98/34/ES).

⁵⁰ Smernica 2006/123/ES z 12. decembra 2006 o službách na vnútornom trhu.

povolání musia byť predmetom dôkladného posúdenia a pred prijatím je potrebný dôkaz o proporcionalite.

Spolupráca s členskými štátmi na zlepšení presadzovania

Bola vytvorená expertná skupina pre smernicu o prístupnosti webových sídel (WADEX)⁵¹, ktorej úlohou je pomáhať Komisii pri vykonávaní smernice o **prístupnosti webových sídel**⁵² a poskytovať fórum na výmenu osvedčených postupov a skúseností v oblasti prístupnosti webových sídel medzi členskými štátmi. V rokoch 2020 – 2022 sa konali mesačné webináre, ktoré pomohli zabezpečiť, aby členské štáty uplatňovali spoločný prístup a aby boli včas a účinne predložené prvé správy členských štátov o monitorovaní webových sídel a mobilných aplikácií. Podľa týchto správ členské štáty počas tohto obdobia otestovali viac ako 10 000 webových sídel a 300 mobilných aplikácií. Táto činnosť prispela k zvýšeniu informovanosti a zlepšeniu prístupnosti online obsahu verejného sektora na webových sídlach a v mobilných aplikáciách.

Používanie IT nástrojov na uľahčenie súladu a presadzovania

Informačný systém o vnútornom trhu (IMI)⁵³ je online IT nástroj, ktorý orgánom verejnej správy členských štátov uľahčuje administratívnu spoluprácu na právnych predpisoch o jednotnom trhu. To môže pomôcť verejnosti a podnikom pôsobiacim naprieč hranicami. Je šetrný k životnému prostrediu, bezpečný a viacjazyčný, znižuje administratívnu záťaž a podporuje 19 oblastí politiky.

Dá sa prispôbiť na podporu špecifických účelov. Napríklad v roku 2022 boli spustené tri nové moduly Komisie na uľahčenie cezhraničného presadzovania nových pravidiel zavedených balíkom opatrení v oblasti mobility, najmä pokiaľ ide o vysielanie vodičov, návrat vodiča a návrat vozidla. Okrem toho bolo vytvorené nové verejné rozhranie pripojené k IMI, aby sa prevádzkovateľom cestnej dopravy uľahčilo **predkladanie vyhlásení o vyslaní** príslušným orgánom členských štátov, do ktorých vysielajú svojich vodičov. Prevádzkovatelia cestnej dopravy v celej Európe môžu teraz predložiť svoje vyhlásenie o vyslaní úplne online veľmi jednoduchým spôsobom, čím šetria čas a peniaze. Od spustenia bolo predložených viac ako 10 miliónov vyhlásení o vyslaní.

Okrem výborov a expertných skupín Komisia organizuje aj **bilaterálne stretnutia s členskými štátmi s cieľom preskúmať súlad v rámci konkrétnej oblasti politiky**. Tieto stretnutia týkajúce sa súladu umožňujú Komisii a príslušnému členskému štátu preskúmať všetky otvorené postupy v prípade nesplnenia povinnosti a procesy EU Pilot v tejto konkrétnej oblasti. Ukázalo sa, že sú užitočné pri identifikácii a riešení prierezových problémov, šetrí sa vďaka nim čas, keďže na jednom stretnutí sa riešia viaceré konania, a prispievajú k rozvíjaniu vzájomného porozumenia medzi vnútroštátnymi orgánmi a útvarmi Komisie.

⁵¹ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/web-accessibility-expert-group>.

⁵² Smernica (EÚ) 2016/2102 z 26. októbra 2016 o prístupnosti webových sídel a mobilných aplikácií subjektov verejného sektora.

⁵³ https://ec.europa.eu/internal_market/imi-net/index_sk.htm.

Prepojenie politík a podpory EÚ

Finančná podpora zo strany EÚ sa takisto ukázala ako účinný nástroj na povzbudenie členských štátov k uskutočňovaniu reforiem a prípadne na urýchlenie dosiahnutia cieľov stanovených v práve EÚ. Táto podpora zahŕňa európske štrukturálne a investičné fondy, ako je Európsky námorný, rybolovný a akvakultúrny fond alebo fondy politiky súdržnosti, financovanie prostredníctvom programov Colníctvo a Fiscalis a granty a pôžičky v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti⁵⁴.

Cieľom Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti je zmierniť hospodársky a sociálny vplyv pandémie koronavírusu a zvyšovať udržateľnosť a odolnosť európskych hospodárstiev a spoločností, ako aj ich pripravenosť na zelenú a digitálnu transformáciu. Mechanizmus je dočasným nástrojom obnovy. Umožňuje Komisii získavať finančné prostriedky na pomoc členským štátom pri vykonávaní reforiem a investícií zahrnutých v ich vlastných národných plánoch, ktoré sú v súlade s prioritami EÚ a ktoré riešia výzvy uvedené v odporúčaniach pre jednotlivé krajiny v rámci európskeho semestra pre koordináciu hospodárskych a sociálnych politík. Hoci Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti nie je nástrojom na presadzovanie, poskytnutie platieb členským štátom je podmienené splnením uvedených priorit, ktoré sú premietnuté do míľnikov a cieľov.

Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti pomáha EÚ dosiahnuť jej cieľ klimateckej neutrálnosti

S cieľom urýchliť zelenú transformáciu, najmä vzhľadom na ciele balíka „Fit for 55“, sa mnohé členské štáty vo svojich národných plánoch obnovy a odolnosti zameriavajú na sektory dopravy a stavebníctva. Mechanizmus sa okrem iného využije na podporu investícií do tepelnej obnovy budov, na ekologizáciu vozového parku a na podporu prechodu na železničnú dopravu. Napríklad v jednom členskom štáte sa bude plánom financovať grant pridelený vlastníkom domov na pomoc s nákladmi na výmenu systémov vykurovania či vetrania alebo na energetické audity pre rodinné domy alebo byty v kolektívnom bývaní. Týmito investíciami sa v danom členskom štáte bude financovať tepelná obnova 400 000 domácností.

Využívanie **podmienok spolufinancovania** spojených napríklad s vyplácaním regionálnych fondov na rozvoj infraštruktúry v rámci politiky súdržnosti EÚ sa takisto ukázalo ako silný stimul pre členské štáty, aby urýchlili a zlepšili dodržiavanie príslušného práva EÚ.

⁵⁴ https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/recovery-coronavirus/recovery-and-resilience-facility_sk. Zriadený nariadením (EÚ) 2021/241 z 12. februára 2021, ktorým sa zriaďuje Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti.

Využívanie podmienok financovania na podporu súladu v odvetviach vodného a odpadového hospodárstva

Investície potrebné na dosiahnutie úplného súladu s právnymi predpismi EÚ v odvetviach, ako je vodné alebo odpadové hospodárstvo, sú vysoké: celkové kumulatívne výdavky potrebné na dosiahnutie súladu do roku 2030 v súvislosti s dodávkami vody a sanitáciou predstavujú 255 miliárd EUR v 27 členských štátoch⁵⁵. Podobne sa dodatočné investície potrebné na splnenie cieľov obehového hospodárstva a odpadového hospodárstva do roku 2030 odhadujú na 13 až 28 miliárd EUR ročne⁵⁶. Je to potrebné na modernizáciu odpadového systému zlepšením zberu, triedenia, spracovania biologického odpadu, opätovného spracovania odpadu a digitalizácie registrov.

Niektoré členské štáty sa pri financovaní potrebných investícií spoliehajú napríklad na kohézne fondy EÚ. Prístup k spolufinancovaniu EÚ je však podmienený špecifickými požiadavkami⁵⁷. Členské štáty dostanú spolufinancovanie len v prípade, ak splnia niekoľko podmienok stanovených v práve EÚ (ako je príprava plánov odpadového hospodárstva alebo plánovanie požadovaných investícií v odvetví vodného hospodárstva). Tým sa zabezpečí efektívne využívanie spolufinancovania EÚ a umožní to zaviesť kľúčovú environmentálnu infraštruktúru a splniť normy stanovené v právnych predpisoch EÚ o odpade a vode.

Pre správne finančné riadenie rozpočtu Únie a účinné využívanie finančných prostriedkov Únie je kľúčové dodržiavanie zásad právneho štátu. Od 1. januára 2021 je v platnosti nariadenie o podmienenosti⁵⁸, ktoré chráni rozpočet EÚ pred porušením zásad právneho štátu v členských štátoch. Komisia uverejnila 2. marca 2022 usmernenia o uplatňovaní všeobecného režimu podmienenosti. Prvý návrh vykonávacieho rozhodnutia Rady bol prijatý 18. septembra 2022⁵⁹.

Okrem finančnej podpory poskytuje Komisia členským štátom EÚ aj prispôsobené technické odborné znalosti na navrhovanie a vykonávanie reforiem v rámci Nástroja technickej podpory. Prostredníctvom Nástroja technickej podpory sa podporujú vnútroštátne orgány pri zlepšovaní ich schopnosti navrhovať, rozvíjať a vykonávať reformy na zvýšenie odolnosti vo viacerých oblastiach (administratívna spolupráca, právny štát, reforma justičných systémov,

⁵⁵ OECD, *Financing Water Supply, Sanitation and Flood Protection: Challenges in the EU Member States and Policy Options* (Financovanie dodávok vody, sanitácie a ochrany pred povodňami: Výzvy v členských štátoch EÚ a možnosti politiky), štúdie OECD o vode, OECD Publishing, Paríž, <https://doi.org/10.1787/6893cdac-en>.

⁵⁶ Oznámenie Komisie – Preskúmanie vykonávania environmentálnych právnych predpisov 2022 – Zvrat vývoja vďaka dodržiavaniu environmentálnych právnych predpisov [COM(2022) 438 final].

⁵⁷ Takzvané *ex ante* kondicionality (na programové obdobie 2014 – 2020) alebo základné podmienky (na programové obdobie 2021 – 2027).

⁵⁸ Nariadenie (EÚ, Euratom) 2020/2092 zo 16. decembra 2020 o všeobecnom režime podmienenosti na ochranu rozpočtu Únie.

⁵⁹ Návrh vykonávacieho rozhodnutia Rady o opatreniach na ochranu rozpočtu Únie pred porušeniami zásad právneho štátu v Maďarsku [COM(2022) 485 final].

posilnenie finančného dohľadu a posilnenie boja proti podvodom, korupcii a praniu špinavých peňazí).

Podpora dobrej verejnej správy prostredníctvom iniciatívy PACE (kooperačná výmena vo verejnej správe)

Orgány verejnej správy sú priamym styčným bodom medzi EÚ a občanmi, keďže premietajú právo a programy EÚ do konkrétnych činností. Kvalita verejnej správy je určujúcim faktorom konkurencieschopnosti členských štátov, a teda aj EÚ ako celku⁶⁰. Komisia v rámci Nástroja technickej podpory testuje iniciatívu na kooperačnú výmenu vo verejnej správe (PACE), prostredníctvom ktorej môžu byť úradníci dočasne vyslaní do iného členského štátu. Tento program umožňuje účastníkom získať vedomosti a zručnosti, vytvárať väzby a v konečnom dôsledku prispieť k vytvoreniu skutočného európskeho administratívneho priestoru.

V. VČASNÉ ZISTENIE A VYRIEŠENIE PORUŠENÍ PRÁVA EÚ

Zvýšená transparentnosť a mechanizmy monitorovania na identifikáciu problémov

Zvýšená transparentnosť, zverejňovanie informácií o súlade a mechanizmy pravidelného monitorovania sa takisto ukázali ako účinné pri podnecovaní členských štátov k rýchlejšiemu dosiahnutiu súladu alebo prinajmenšom pri identifikácii oblastí, ktoré si vyžadujú ďalšiu pozornosť.

Uverejňovaním správ o týchto problémoch sa umožňuje verejnosti sledovať výkonnosť ich členského štátu a úroveň súladu v konkrétnych oblastiach politiky, zvyšuje sa informovanosť medzi podnikmi a podporuje sa verejná diskusia. Hodnotiace tabuľky a iné podobné posúdenia pomáhajú zamerať túto prácu pomocou nástrojov ako prehľad výsledkov jednotného trhu⁶¹, správy európskeho semestra o jednotlivých krajinách⁶², preskúmanie vykonávania environmentálnych právnych predpisov⁶³ vrátane sprievodnej interaktívnej mapy porušení environmentálnych právnych predpisov⁶⁴ alebo zverejňovanie reakcií Komisie na oznámenia členských štátov podľa smernice o transparentnosti jednotného trhu. Iné nástroje, ako napríklad správa o právnom štáte alebo porovnávací prehľad EÚ v oblasti justície⁶⁵, poskytujú pohľad týkajúci sa konkrétnej krajiny na vývoj v členských štátoch, ktoré zohrávajú kľúčovú úlohu pri účinnom presadzovaní práva EÚ. Dobre fungujúci vnútroštátny justičný systém je nevyhnutný na poskytovanie účinnej právnej ochrany práv, ktoré občanom

⁶⁰ Pracovný dokument útvarov Komisie – Podpora verejnej správy v členských štátoch EÚ pri uskutočňovaní reforiem a príprave na budúcnosť [SWD(2021) 101].

⁶¹ <https://single-market-scoreboard.ec.europa.eu/>.

⁶² https://ec.europa.eu/info/publications/2022-european-semester-country-reports_en.

⁶³ https://environment.ec.europa.eu/law-and-governance/environmental-implementation-review_en.

⁶⁴ https://environment.ec.europa.eu/law-and-governance/environmental-implementation-review_en#environmental-infringements-map-and-dashboard.

⁶⁵ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/eu-justice-scoreboard_sk.

a podnikom vyplývajú z práva EÚ. V niektorých špecifických oblastiach politiky Komisia zverejňuje informácie o stave transpozície smerníc členskými štátmi⁶⁶.

Komisia takisto často podáva správy o vykonávaní konkrétnych nástrojov alebo oblastí práva EÚ. Cieľom týchto správ nie je len informovať verejnosť o oblastiach, v ktorých sú ohrozené ich práva, ale aj identifikovať všeobecné trendy a problémy, a tak pomôcť s opatreniami na presadzovanie práva proti členským štátom a inšpirovať k novej revízii práva.

Schengenské hodnotenie

Riadne fungovanie schengenského priestoru⁶⁷ závisí od správneho a účinného vykonávania schengenského *acquis* a od vzájomnej dôvery medzi členskými štátmi. Schengenský hodnotiaci a monitorovací mechanizmus⁶⁸ zabezpečuje objektívne a nestranné hodnotenia s cieľom rýchlo identifikovať nedostatky v uplatňovaní schengenských pravidiel a zabezpečiť ich rýchle riešenie. Komisia a členské štáty uskutočňujú hodnotiace návštevy, po ktorých nasledujú odporúčania Rady členským štátom týkajúce sa nápravných opatrení. Mechanizmus bol aktualizovaný a vylepšený⁶⁹ a zefektívnym postupom sa zabezpečuje rýchle riešenie najmä závažných nedostatkov.

Správa o právnom štáte

Výročná správa o právnom štáte⁷⁰ je základom európskeho mechanizmu právneho štátu⁷¹. V júli 2022 Komisia predložila svoju tretiu výročnú správu o právnom štáte spolu s 27 kapitolami o jednotlivých krajinách. Správa je výsledkom intenzívneho dialógu s vnútroštátnymi orgánmi a so zainteresovanými stranami a zahŕňa všetky členské štáty na objektívnom a nestrannom základe, pričom sa zameriava na štyri kľúčové piliere právneho štátu: justičné systémy, protikorupčný rámec, pluralita a sloboda médií a iné inštitucionálne otázky súvisiace so systémom brzd a protiváh. Od roku 2022 správa obsahuje konkrétne odporúčania adresované každému členskému štátu. V súlade s preventívnym charakterom správy je cieľom odporúčaní pomôcť členským štátom a podporiť ich v snahe pokročiť v prebiehajúcich alebo plánovaných reformách a pomôcť im určiť oblasti, v ktorých sú potrebné zlepšenia, opatrenia v nadväznosti na nedávne zmeny alebo reformy⁷².

⁶⁶ https://finance.ec.europa.eu/regulation-and-supervision/enforcement-and-infringements-banking-and-finance-law/monitoring-banking-and-finance-directives_en.

⁶⁷ Schengenský priestor je priestor bez vnútorných hraníc, v rámci ktorého sa môžu občania a mnohí štátni príslušníci krajín mimo EÚ, ktorí sa legálne zdržiavajú v EÚ, voľne pohybovať bez hraničných kontrol. Od roku 1985 sa postupne rozrastá a zahŕňa takmer všetky členské štáty EÚ a niekoľko pridružených krajín mimo EÚ.

⁶⁸ https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/schengen-borders-and-visa/schengen-area/schengen-evaluation-and-monitoring_en.

⁶⁹ Nariadenie (EÚ) 2022/922 z 9. júna 2022 o vytvorení a prevádzke hodnotiaceho a monitorovacieho mechanizmu na overovanie uplatňovania schengenského *acquis*.

⁷⁰ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/rule-law/rule-law-mechanism/2022-rule-law-report_sk.

⁷¹ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/rule-law/rule-law-mechanism_sk.

⁷² Oznámenie Komisie – Správa o právnom štáte 2022 – Situácia v oblasti právneho štátu v Európskej únii [COM(2022) 500 final].

Vykonávanie auditov na overenie súladu

V niektorých oblastiach práva EÚ Komisia vykonáva audity s cieľom overiť, či členské štáty v praxi dodržiavajú pravidlá EÚ, a posúdiť vnútroštátne kontroly.

Audity sú základným nástrojom na ochranu rozpočtu EÚ. Pomáhajú odhaľovať neoprávnené platby a získať späť sumy neoprávnené vynaložené členským štátom v prípade nedodržovania pravidiel a zásad správneho finančného riadenia. Odporúčania vyplývajúce z auditov a akčné plány iniciované členskými štátmi na žiadosť Komisie často priamo vedú k lepšiemu vykonávaniu pravidiel orgánmi členských štátov.

Ochrana noriem EÚ v oblasti bezpečnosti potravín a krmív

Ľudia v EÚ očakávajú vysoké normy v oblasti bezpečnosti potravín a krmív, ako aj zdravia zvierat a rastlín. Tieto normy sa chránia prostredníctvom kontrol vrátane auditov v členských štátoch a krajinách mimo EÚ, ktoré vyvážajú rastliny, zvieratá a potraviny do EÚ. V rokoch 2019 – 2020 Komisia vykonala 170 auditov a podobných kontrol systémov úradnej kontroly členských štátov, ktorých výsledkom bolo 527 odporúčaní pre členské štáty. V prevažnom počte prípadov členské štáty prijali nápravné opatrenia alebo poskytli uspokojivé záväzky na odstránenie nedostatkov. V roku 2020 bolo predmetom úradných kontrol vnútroštátnych orgánov približne 17 miliónov prevádzkovateľov v agropotravinovom reťazci. U týchto prevádzkovateľov sa vykonalo viac ako štyri milióny kontrol. Vďaka tomu mohli vnútroštátne orgány lepšie presadzovať vysoké normy EÚ v oblasti bezpečnosti potravín a krmív.

Vypracovanie akčných plánov na zlepšenie dodržiavania spoločných pravidiel pre rybárstvo

Komisia kontroluje členské štáty s cieľom overiť ich vykonávanie kontrol v oblasti rybárstva. Ak zistí systematické nedostatky kontroly, vypracuje spolu s členskými štátmi akčné plány s cieľom posilniť ich systémy kontroly. Tieto akčné plány pomáhajú Komisii sledovať vykonávanie a pokrok v systémoch kontroly v oblasti rybárstva členských štátov, ktoré sú nevyhnutné na zabezpečenie udržateľného rybárstva a zdravých populácií rýb. Výsledkom je spoľahlivejšie podávanie hlásení o úlovkoch a lepšie systémy na odhaľovanie porušení spoločnej rybárskej politiky.

Zabezpečenie riadnosti platieb v oblasti poľnohospodárstva

Komisia vykonáva pravidelné audity v členských štátoch s cieľom overiť, či členské štáty dodržiavajú právne predpisy EÚ upravujúce podporu poskytovanú poľnohospodárom a iným prijímateľom prostredníctvom spoločnej poľnohospodárskej politiky. V prípade nesúladu alebo nedostatkov systému kontroly môže Komisia pozastaviť financovanie EÚ alebo ho získať od členských štátov späť. Tieto finančné opravy sa ukázali ako účinné mechanizmy na nápravu vzniknutých chýb a na ochranu rozpočtu EÚ. Okrem toho Komisia požiada členský štát o vykonávanie akčného plánu s cieľom posilniť systémy kontroly členského štátu.

Proces pred postupom v prípade nesplnenia povinnosti (EU Pilot)

Ak Komisia napriek svojmu preventívnemu úsiliu a podpore členským štátom zistí možné porušenie práva EÚ, môže sa rozhodnúť použiť proces pred postupom v prípade nesplnenia povinnosti, známy ako EU Pilot⁷³. Tento nástroj sa používa v prípade, keď ponúka pridanú hodnotu: v roku 2021 predchádzal proces EU Pilot 33 z 302 konaní v prípade nesplnenia povinnosti, ktoré Komisia začala po vyšetrovaní z vlastnej iniciatívy alebo na základe sťažností⁷⁴. Tento nástroj možno použiť vtedy, keď je pravdepodobné, že sa ním dosiahne súlad rýchlejšie než pri uplatnení formálneho postupu v prípade nesplnenia povinnosti. Umožňuje Komisii vyriešiť množstvo prípadov vo fáze EU Pilot bez toho, aby bolo potrebné prejsť na postup v prípade nesplnenia povinnosti. Príkladom môžu byť situácie, keď sa rieši otázka technického charakteru. Nástroj sa takisto môže osvedčiť v prípadoch, keď chce Komisia zhromaždiť faktické alebo právne informácie potrebné na vykonanie svojho posúdenia⁷⁵. Nepoužíva sa v prípadoch, keď je porušenie riadne dokázané, zrejmé alebo známe, ani pri citlivejších otázkach, pri ktorých je menej pravdepodobné, že diskusie na technickej úrovni povedú k úspešnému výsledku. Komisia musí zároveň dbať na ochranu pred rizikom, že takýto proces spôsobí zbytočné oneskorenie: ak sa postup stane príliš zdĺhavým bez podstatného pokroku alebo ak členský štát nespôsobuje, Komisia proces EU Pilot ukončí a prejde na postup v prípade nesplnenia povinnosti.

Postupom času proces EU Pilot preukázal svoju hodnotu. Vychádza z prístupu otvorenosti a vzájomnej dôvery medzi členskými štátmi a Komisiou v záujme rýchlejšieho dosiahnutia súladu. V roku 2021 bolo uspokojivo vyriešených viac ako 80 % procesov EU Pilot. Ak sa otázka nepodarí vyriešiť týmto spôsobom, pristúpi sa k postupu v prípade nesplnenia povinnosti.

⁷³ EU Pilot je nástrojom spolupráce a dialógu medzi Komisiou a členskými štátmi v súvislosti s otázkami (potenciálneho) nesúladu s právom EÚ. Používanie procesu EU Pilot Komisiou je stanovené v osobitných interných usmerneniach, ktoré boli revidované v júli 2020.

⁷⁴ Nepatria sem konania v prípade nesplnenia povinnosti, ktoré sa začínajú automaticky z dôvodu netransponovania smernice, ktoré členský štát sám uznal.

⁷⁵ Veľká väčšina postupov v prípade nesplnenia povinnosti sa začína bez predchádzajúceho procesu EU Pilot.

EU Pilot pri zabezpečení možnosti používať účet IBAN v ktoromkoľvek členskom štáte

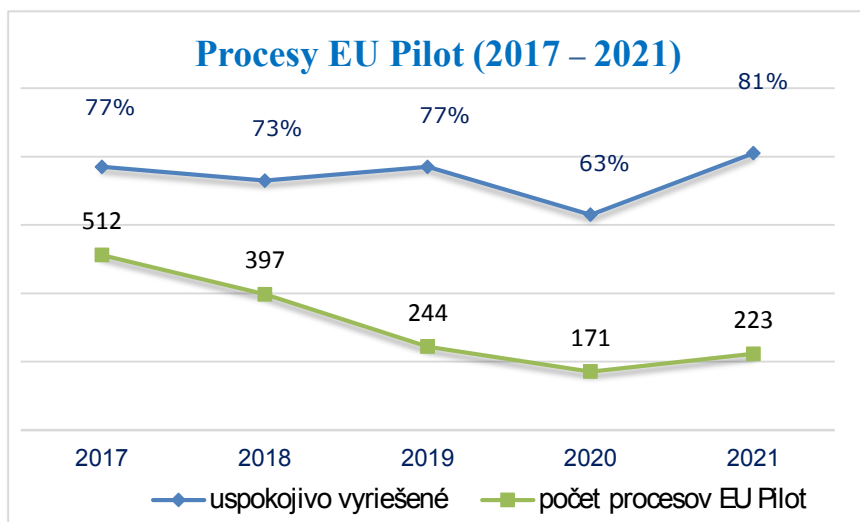
Cieľom nariadenia o jednotnej oblasti platieb v eurách (SEPA)⁷⁶ je zabezpečiť, aby bolo možné akýkoľvek bankový účet EÚ použiť na prevody a inkasá do zahraničia rovnako jednoducho ako na domáce prevody. V niektorých členských štátoch však kľúčoví príjemcovia platieb, ako sú telekomunikačné spoločnosti alebo daňové úrady, alebo orgány sociálneho zabezpečenia, kód IBAN neakceptovali, takže na zriadenie inkasa alebo prevod finančných prostriedkov, napr. pri daňovom priznaní alebo vyplácaní dôchodku, nebolo možné použiť účty v iných krajinách EÚ. V rokoch 2016 až 2021 Komisia začala procesy EU Pilot s piatimi členskými štátmi. V dôsledku toho bol ich právny rámec zmenený alebo prebieha jeho zmena s cieľom bojovať proti porušeniam a zabezpečiť primerané sankcie. V troch prípadoch Komisia začala aj postup v prípade nesplnenia povinnosti s cieľom zabezpečiť, aby príslušné vnútroštátne orgány mali dostatočné právomoci na monitorovanie súladu a ukladanie sankcií. To viedlo aj k legislatívnym zmenám, ktoré orgánom poskytlí potrebné právomoci.

EU Pilot pri zlepšení cezhraničného prístupu k zdravotnej starostlivosti⁷⁷

Pacienti majú právo na prístup k zdravotnej starostlivosti v ktoromkoľvek členskom štáte a na preplatenie starostlivosti v zahraničí zo strany ich domovskej krajiny. Keďže niektoré členské štáty nesprávne transponovali pravidlá EÚ o právach pacientov pri cezhraničnej zdravotnej starostlivosti do vnútroštátnych právnych predpisov, Komisia začala procesy EU Pilot s cieľom zaistiť rýchle zlepšenie prístupu k bezpečnej a kvalitnej cezhraničnej zdravotnej starostlivosti v týchto krajinách. Zatiaľ čo sa proti trom členskými štátom začali postupy v prípade nesplnenia povinnosti, proces EU Pilot viedol k úspešnému výsledku v prípade deviatich členských štátov. Vo väčšine týchto prípadov členské štáty zmenili právne predpisy alebo administratívne postupy, aby ich zosúlادili s pravidlami EÚ. V dôsledku toho pacienti využívajú menej zaťažujúce požiadavky na predchádzajúce povolenie, jednoduchšie administratívne postupy a transparentnejšie informácie o cezhraničnej zdravotnej starostlivosti, pričom celkovým výsledkom je jednoduchší prístup pacientov k službám zdravotnej starostlivosti v iných členských štátoch.

⁷⁶ Nariadenie (EÚ) č. 260/2012 zo 14. marca 2012, ktorým sa ustanovujú technické a obchodné požiadavky na úhrady a inkasá v eurách.

⁷⁷ „Cezhraničná zdravotná starostlivosť“ je zdravotná starostlivosť poskytovaná alebo predpísaná v inom členskom štáte, ako je členský štát, v ktorom je pacient poistený.



VI. ÚČINNÉ VYUŽÍVANIE POSTUPOV V PRÍPADE NESPLNENIA POVINNOSTI

Politika Komisie v oblasti presadzovania sa postupom času vyvíja. Od roku 2017 Komisia čoraz viac zameriava svoje úsilie na otázky, v ktorých môže svojimi zásahmi maximalizovať pridanú hodnotu a zmeniť životy a činnosti čo najväčšieho počtu ľudí a podnikov. Komisia preto pokračuje v presadzovaní strategického prístupu, cieľov a priorít, ktoré si stanovila v oznámení z roku 2016 „Právo EÚ: Lepšie výsledky pomocou lepšieho uplatňovania práva“.

Základným účelom postupu v prípade nesplnenia povinnosti nie je zabezpečiť individuálne prostriedky nápravy, ale zaistiť, aby členské štáty vykonávali právo EÚ vo všeobecnom záujme. Strategický prístup Komisie teda znamená, že postupy v prípade nesplnenia povinnosti sa zvyčajne nezameriavajú na jednotlivé záležitosti, ale skôr na systémové a štrukturálne problémy, ktoré majú vplyv na veľký počet osôb alebo podnikov v danom členskom štáte alebo v celej Únii.

Riešenie mnohých jednotlivých problémov s nesprávnym uplatňovaním v rámci jedného postupu v prípade nesplnenia povinnosti

V oblasti životného prostredia Komisia v minulosti začínala jednotlivé konania týkajúce sa jednej nevyhovujúcej skládky alebo jednej aglomerácie, ktorá nespĺňala právne predpisy o komunálnych odpadových vodách. Teraz sa zameriava na konania systémového charakteru, v ktorých niekedy rieši stovky aglomerácií v rámci jedného konania týkajúceho sa úpravy komunálnych odpadových vôd alebo desiatky skládok v jednom konaní týkajúcom sa odpadu. Takéto systémové konania sú oveľa účinnejšie, pokiaľ ide o dosiahnutie súladu všetkých regiónov v členskom štáte prostredníctvom jediného postupu v prípade nesplnenia povinnosti.

Sledovanie všeobecných zásadných otázok vznesených sťažnosťou

Právo na slobodu združovania, ktoré je zakotvené v charte, predstavuje jeden zo základov demokratickej a pluralitnej spoločnosti. V tomto ohľade Súdny dvor v postupe v prípade

nesplnenia povinnosti, ktorý začala Komisia na základe sťažnosti, rozhodol, že vnútroštátne právne predpisy jedného členského štátu bránia voľnému pohybu kapitálu, základným právam na ochranu osobných údajov a slobode združovania.

Ojedinelé prípady možného nesprávneho uplatňovania práva EÚ, ktoré nevyvolávajú všeobecné zásadné otázky (ako je nesprávna transpozícia smernice alebo bránenie postupu prejudiciálneho konania) a v ktorých chýbajú dôkazy o všeobecnej praxi alebo o systémových nedostatkoch, sa účinnejšie riešia prostredníctvom orgánov nápravy, ktoré sú bližšie k tým, ktorých sa nesplnenie povinnosti týka. Môžu ponúknuť rýchle a priame riešenia. Okrem toho, že s vyšetrovaním takýchto prípadov na mieste sa spájajú ťažkosti a dlhotrvajúci postup v prípade nesplnenia povinnosti na úrovni EÚ, je rozsudok Súdneho dvora určený členskému štátu, čo znamená, že problém jednotlivca sa môže riešiť len nepriamo. Súdny dvor nemôže nariadiť členskému štátu, aby zaplatil náhradu škody jednotlivcovi, ktorý bol poškodený porušením práva EÚ. Ak chcú sťažovatelia žiadať o náhradu škody alebo o zrušenie vnútroštátneho opatrenia, musia sa s vecou obrátiť na vnútroštátny súd.

Komisia prijme každý rok približne 4 000 sťažností⁷⁸. Dostáva aj mnoho petícií týkajúcich sa práva EÚ, ktoré zasiela Výbor Európskeho parlamentu pre petície. Aj keď Komisia nevyšetruje každé jedno možné nesprávne uplatňovanie práva EÚ, naďalej považuje sťažnosti, písomné otázky a petície za zdroj informácií v širších prípadoch súvisiacich so systémovými alebo štrukturálnymi porušeniami práva EÚ v členských štátoch.

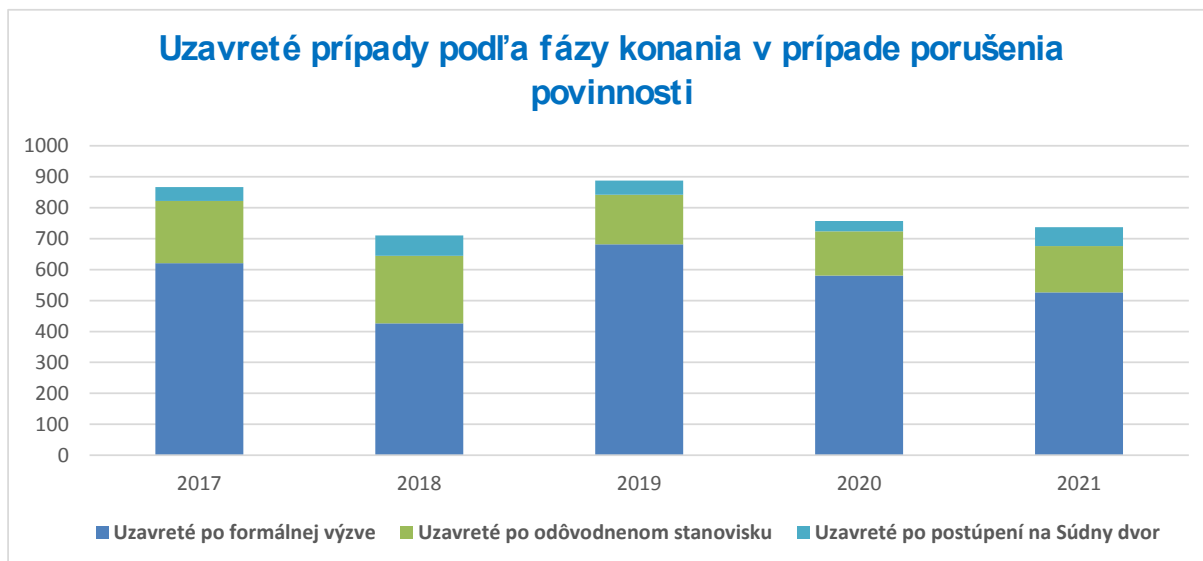
Tento strategický prístup si vyžaduje, aby vnútroštátne pravidlá poskytovali účinné postupy nápravy v prípade porušenia práva EÚ prostredníctvom nezávislého a efektívneho justičného systému. Preto sa Komisia prioritne zameriava najmä na porušenia, ktoré majú vplyv na schopnosť vnútroštátnych justičných systémov prispievať k účinnému uplatňovaniu práva EÚ. Komisia zároveň zameriava svoje úsilie v oblasti presadzovania na zabezpečenie toho, aby vnútroštátne orgány a regulačné orgány boli schopné poskytovať účinnú nápravu, pokiaľ ide o právomoci a zdroje, a aby vnútroštátne opatrenia na vykonávanie práva EÚ stanovovali primerané sankcie za porušenia práva EÚ.

Cieľom Komisie je zabezpečiť, aby členské štáty dosiahli súlad s právom EÚ čo najskôr. Víta skutočnosť, že väčšina konaní v prípade nesplnenia povinnosti sa vyrieši v počiatočnej fáze postupu⁷⁹ – viac ako 90 % prípadov porušenia sa urovná pred postúpením na Súdny dvor. Vyriešením záležitostí bez toho, aby bolo potrebné vec predložiť Súdnemu dvoru, sa zabezpečuje skorší súlad a šetrí sa čas a peniaze. Od členských štátov sa vyžaduje, aby vynaložili maximálne úsilie o čo najskoršie splnenie rozhodnutia súdu. Ak však aj napriek

⁷⁸ Väčšinou sú podané prostredníctvom online formulára sťažnosti, ktorý je k dispozícii na tomto odkaze: https://ec.europa.eu/assets/sg/report-a-breach/complaints_sk/index.html. Medzi uvedené sťažnosti patria aj takzvané viacnásobné sťažnosti, čo sú prípady, keď sa Komisia v rámci jedného spisu sťažností zaoberá veľmi veľkým počtom rovnakých sťažností.

⁷⁹ V roku 2021 bolo 69 % konaní v prípade nesplnenia povinnosti uzavretých po zaslaní prvej formálnej výzvy.

rozhodnutiu Súdneho dvora členský štát porušenie nenapraví, Komisia môže vec vrátiť Súdnemu dvoru a požiadať o uloženie finančných pokút členskému štátu⁸⁰.



Účinné konanie o nesplnení povinnosti

Právo EÚ o **znečistení ovzdušia** je oblasťou, v ktorej sa so zabezpečením súladu môžu spájať vysoké ekonomické náklady, ale v ktorej nesúlad s právom EÚ stojí životy a spôsobuje vážne choroby. Preto sa tejto oblasti týka vysoký počet postupov v prípade nesplnenia povinnosti. Do júla 2022 Komisia začala 28 konaní v prípade nesplnenia povinnosti v súvislosti s neuplatňovaním smernice o kvalite okolitého ovzdušia⁸¹ 18 členskými štátmi. 15 konaní bolo postúpených Súdnemu dvoru, ktorý v 10 z nich vydal rozhodnutie. Jedno z týchto konaní predstavuje druhé postúpenie Súdnemu dvoru, takže môže viesť k pokutám. Vďaka týmto snahám o presadzovanie sa podarilo znížiť počet zón kvality ovzdušia, v ktorých sú prekročené zákonné limity pre tuhé častice, z 91 v roku 2019 na 55 v roku 2021⁸² a počet zón s nadmernou hladinou oxidu dusičitého zo 68 na 23 v roku 2021. To znamená, že ľudia vo viacerých mestách po celej Európe teraz môžu dýchať čistejší vzduch. Uplatňovaním právneho predpisu EÚ o kvalite ovzdušia sa od roku 2005 pomohlo znížiť počet predčasných úmrtí súvisiacich so znečistením ovzdušia o jednu tretinu, v dôsledku čoho sa zachránilo viac ako 150 000 životov⁸³.

Komisia venuje osobitnú pozornosť **ochrane európskych lesov**, pretože uchovávajú značné zásoby uhlíka, odstraňujú uhlík z atmosféry a majú mimoriadny význam pre biodiverzitu a poskytovanie kritických ekosystémových služieb. Keď sa členským štátom systematicky nedarilo predchádzať zhoršovaniu stavu lesných biotopov v dôsledku nezákonnej ťažby dreva alebo nezákonných postupov obhospodarovania lesov, Komisia

⁸⁰ Na základe článku 260 ods. 2 ZFEÚ.

⁸¹ Smernica 2008/50/ES z 21. mája 2008 o kvalite okolitého ovzdušia a čistejšom ovzduší v Európe.

⁸² Aktualizácia za rok 2021 je založená na najnovších údajoch o kvalite ovzdušia dostupných v čase prípravy dokumentu, konkrétne za rok 2020.

⁸³ Zdroj: Európska environmentálna agentúra.

začala konanie o porušení s využitím satelitných snímok ako prostriedku na preukázanie zhoršovania stavu lesných biotopov. Proti štyrom členským štátom prebieha niekoľko postupov v prípade nesplnenia povinnosti, pričom v jednom z týchto konaní už Súdny dvor vydal rozhodnutie. V podobnom konaní na Súdnom dvore týkajúcom sa ochrany lesov sa Komisia odvolala na článok 279 ZFEÚ a požiadala Súdny dvor, aby uložil predbežné opatrenia s cieľom zabrániť nenapraviteľným škodám na našich lesoch. Súdny dvor v záujme ochrany lesných biotopov následne dotknutému členskému štátu nariadil ukončiť aktívne činnosti obhospodarovania lesov a odstraňovanie stáročných mŕtvych smrekov pod hrozbou uloženia dennej pokuty až do splnenia nariadenia.

Komisia využíva všetky prostriedky, ktoré má k dispozícii, na ochranu európskych podnikov pred prekážkami v prístupe k **verejnému obstarávaniu**. To zahŕňa zabezpečenie riadneho presadzovania existujúcich pravidiel, ktorými sa predchádza zneužívaniu priameho zadávania zákaziek, alebo odstraňovanie obmedzení, pokiaľ ide o využívanie subdodávateľov, čo sú kľúčové prvky umožňujúce malým a stredným podnikom účasť na verejných súťažiach, a to cezhranične aj na vnútroštátnej úrovni.

V oblasti **služieb** Komisia začala postupy v prípade nesplnenia povinnosti proti desiatim členským štátom za uloženie obmedzení týkajúcich sa určitých služieb, najmä služieb architektov, inžinierov, účtovníkov, daňových poradcov, právnikov a služieb v stavebníctve. Týmto obmedzeniami sa takýmto spoločnostiam sťažila cezhraničná činnosť a rozširovanie. V dôsledku toho ľudia a podniky nemohli využívať najkonkurencieschopnejšie a najinovatívnejšie služby dostupné na trhu EÚ. Po týchto postupoch v prípade nesplnenia povinnosti členské štáty zmenili svoje právne predpisy.

Európski spotrebiteľia by nemali čeliť žiadnym prekážkam ani ťažkostiam pri cezhraničnom prístupe k tovaru a službám na internete bez ohľadu na ich polohu, bydlisko alebo štátnu príslušnosť. Komisia podporila členské štáty pri uplatňovaní **nariadenia o geografickom blokovani**⁸⁴, ktoré chráni prístup spotrebiteľov k webovým sídlam elektronického obchodu pred diskrimináciou na základe štátnej príslušnosti, miesta bydliska alebo sídla zákazníkov nakupujúcich na internete. Povinnosti členských štátov však zahŕňajú požiadavku stanoviť, ako a kým sa budú pravidlá presadzovať. V tejto súvislosti začala Komisia v roku 2019 postupy v prípade nesplnenia povinnosti proti deviatim členským štátom. Do roku 2021 všetky členské štáty svoje povinnosti splnili, pričom vo všetkých členských štátoch boli vymenované príslušné orgány. Pomohlo to napríklad pripraviť celoeurópske vyšetrenie významného internetového vyhľadávača v súvislosti s neodôvodnenými postupmi geografického blokovania⁸⁵.

S cieľom dodržiavať **zásady právneho štátu** a konkrétnejšie chrániť nezávislosť súdnictva a zabezpečiť účinnú právnu ochranu nezávislými vnútroštátnymi súdmi Komisia podnikla kroky proti jednému členskému štátu, pretože prijal právny predpis, ktorým sa znížil vek

⁸⁴ [Správa o krátkodobom preskúmaní nariadenia o geografickom blokovaní.](#)

⁸⁵ https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/consumer-rights-and-complaints/enforcement-consumer-protection/coordinated-actions/social-media-and-search-engines_sk#google.

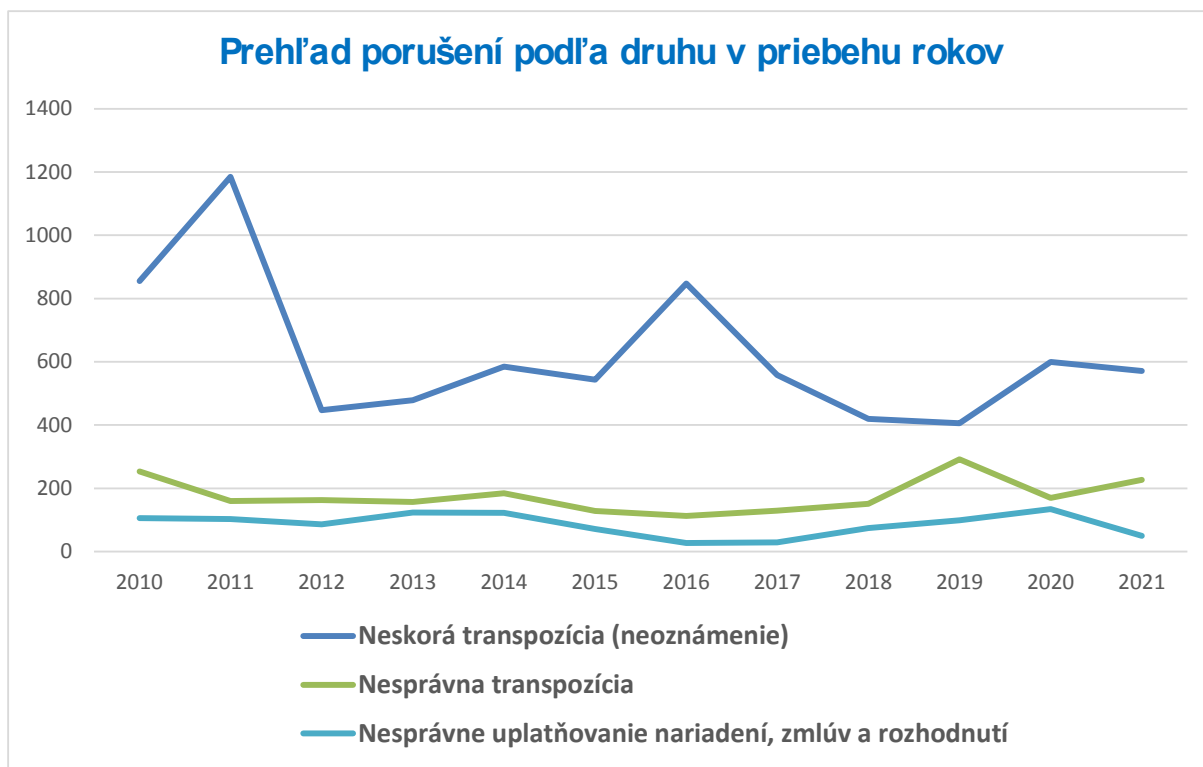
odchodu sudcov do dôchodku, pričom zároveň mala výkonná moc úplnú diskrečnú právomoc, pokiaľ ide o predĺženie aktívnych mandátov, čo mnohých sudcov v aktívnej službe prinútilo odísť do dôchodku. Komisia predložila vec Súdnemu dvoru, ktorý potvrdil porušenie práva EÚ. V dôsledku toho členský štát zrušil svoje pravidlá odchodu do dôchodku pre sudcov a vrátil do funkcie sudcov, ktorí boli nútení odísť do dôchodku.

Komisia začala postup v prípade nesplnenia povinnosti po prijatí sťažností poukazujúcich na nedostatočné vykonávanie **pravidiel merania a vyúčtovania** tepla a teplej vody v domácnostiach podľa **smernice o energetickej efektívnosti**⁸⁶. Keďže smernica nebola v príslušnom členskom štáte transponovaná, Komisia sa rozhodla postúpiť vec Súdnemu dvoru. Po vydaní rozhodnutia Súdneho dvora členský štát prijal potrebné právne predpisy. Ľudia žijúci v bytových domoch majú odteraz právo na individuálnu inštaláciu meračov tepla a teplej vody, aby mohli sledovať svoju individuálnu spotrebu energie a prijímať opatrenia na zníženie spotreby.

Komisia začína postup v prípade nesplnenia povinnosti buď z vlastnej iniciatívy, v nadväznosti na sťažnosť, alebo automaticky každé dva mesiace, a to konkrétne v prípadoch neoznámenia vyplývajúcich z vlastného vyhlásenia členských štátov o netransponovaní smernice EÚ v plnej miere v stanovenej lehote. Riešenie prípadov neskorej transpozície smerníc do vnútroštátneho práva bolo a zostáva prioritou Komisie, keďže tieto oneskorenia bránia tomu, aby sa výhody dohodnutých pravidiel EÚ využili v praxi. Postupom času je prípadov, keď členské štáty nedodrжали lehotu na transpozíciu smerníc, čoraz menej, čo vedie k celkovému zníženiu počtu postupov v prípade nesplnenia povinnosti⁸⁷.

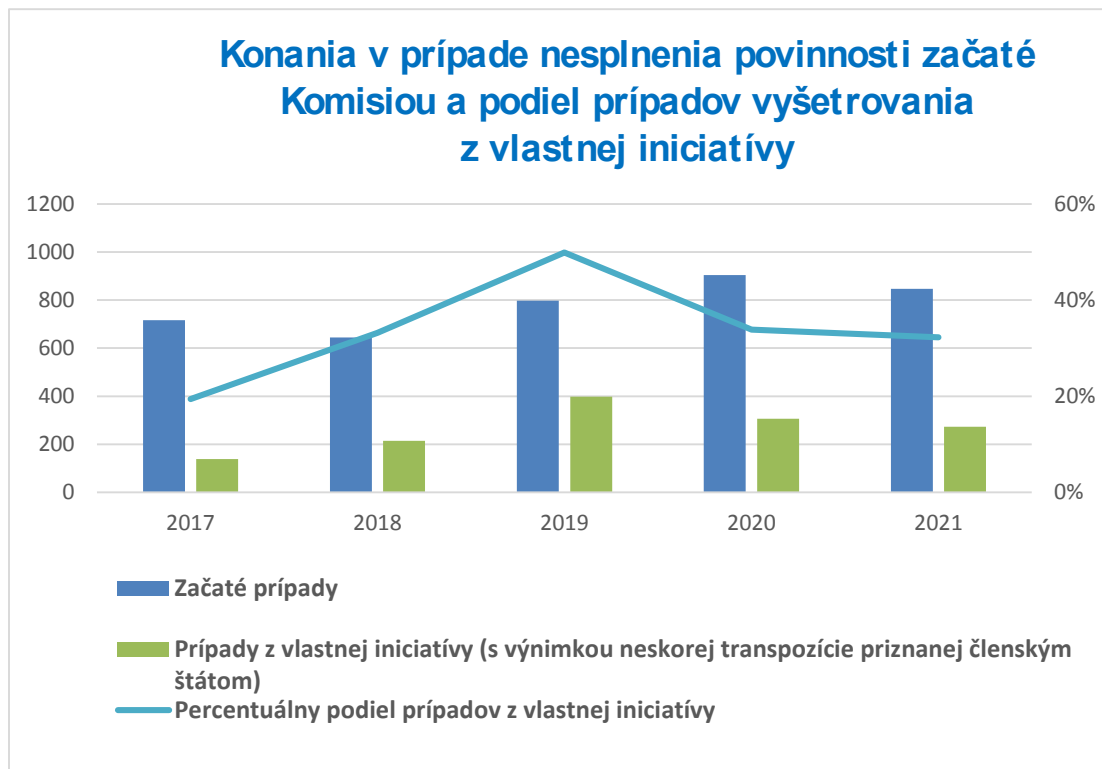
⁸⁶ Smernica 2012/27/EÚ z 25. októbra 2012 o energetickej efektívnosti.

⁸⁷ Od roku 2011 klesol počet prípadov neskorej transpozície z viac ako 1 000 na približne 500 ročne.



V posledných rokoch sa väčší podiel konaní začína po **vlastnom vyšetovaní Komisie**⁸⁸. Tieto konania v prípade nesplnenia povinnosti z vlastnej iniciatívy umožnili Komisii rozšíriť svoj strategický prístup k presadzovaniu práva a riešiť prioritné prípady, ako sa uvádza v oznámení z roku 2016, vrátane nesprávnej transpozície smerníc, ako aj rýchlo a rozhodne konať v prípade nesplnenia povinnosti, ktoré bráni základným slobodám a hodnotám EÚ.

⁸⁸ Nepatria sem konania týkajúce sa neoznámenia, ktoré sa začínajú automaticky v súvislosti s netransponovaním smerníc, a konania vyplývajúce zo sťažností.



VII. RÝCHLA A ÚČINNÁ REAKCIA NA KRÍZY

Krízy alebo núdzové situácie, ako je pandémia ochorenia COVID-19 a ruská útočná vojna proti Ukrajine, predstavujú pre úplné dodržiavanie štyroch základných slobôd EÚ členskými štátmi a fungovanie jednotného trhu skúšku. Za zložitých okolností môže existovať pokušenie uprednostniť domáce aspekty pred riadnym uplatňovaním práva EÚ. Účinné presadzovanie práva EÚ však zostáva kľúčovým pre ľudí a podniky, aby mohli naďalej využívať ochranu a právnu istotu, ktorú im poskytuje právo EÚ, a aby sa základné tovary a služby dodávali tam, kde sú najviac potrebné.

Nedávne krízy ukázali potrebu a schopnosť EÚ prispôbiť sa. Komisia využila širokú škálu krokov, aby pomohla členským štátom a verejnosti prispôbiť sa meniacim sa okolnostiam, od navrhovania nových právnych predpisov na zmenu pravidiel až po usmernenia, finančnú podporu, koordináciu medzi príslušnými orgánmi a konkrétne dialógy. V prípade potreby sa použili aj postupy v prípade nesplnenia povinnosti. Tento komplexný prístup pomohol zabezpečiť, aby sa právo EÚ uplatňovalo aj počas krízy. To zase prispelo k všeobecnému pocitu, že EÚ bola schopná reagovať na tieto krízy účinnejšie spoločne, než ako by to bolo možné len prostredníctvom vnútroštátnych reakcií.

V niektorých pravidlách EÚ je už značne zakotvená flexibilita, ktorá sa v kríze dobre využila, ako napríklad všeobecná úniková doložka v Pakte stability a rastu alebo opatrenia prijaté v rámci smernice o dočasnej ochrane⁸⁹. Komisia prijala dočasné rámce⁹⁰, aby umožnila

⁸⁹ Smernica 2001/55/ES z 20. júla 2001 o minimálnych štandardoch na poskytovanie dočasnej ochrany v prípade hromadného prílevu vysídlených osôb a o opatreniach na podporu rovnováhy úsilia medzi členskými štátmi pri prijímaní takýchto osôb a znášaní z toho vyplývajúcich dôsledkov.

členským štátom využívať flexibilitu pravidiel štátnej pomoci na podporu hospodárstva. Komisia predložila návrhy na uplatnenie osobitných výnimiek z pravidiel o stretnutiach spoločností, ako aj na úpravu lehôt v oblastiach, ako sú daňové priznania. V iných prípadoch sa prostredníctvom usmernení objasnili existujúce pravidlá, ako napríklad pravidlá iniciatívy „zelených jazdných pruhov“, aby sa zabezpečil nepretržitý tok tovaru na jednotnom trhu a umožnil sa voľný pohyb kritických pracovníkov počas pandémie, alebo aby sa pomohlo s uznávaním diplomov osôb utekajúcich z Ukrajiny. Konkrétne opatrenia tiež pomohli členským štátom ukázať, že existujú jasné alternatívy k vnútroštátnym riešeniam: prostredníctvom digitálneho COVID preukazu EÚ sa zachoval voľný pohyb osôb tým, že sa vnútroštátnym orgánom poskytli prostriedky na kontrolu stavu všetkých držiteľov preukazov pohybujúcich sa po EÚ. Do konca roka 2021 členské štáty vydali viac ako jednu miliardu preukazov. Všetky tieto opatrenia zachovali integritu práva EÚ a zároveň umožnili zásadnú flexibilitu.

Napriek tomu sa vyskytli prípady, keď sa členské štáty snažili obísť pravidlá EÚ. Napríklad na začiatku pandémie ochorenia COVID-19 niektoré členské štáty jednostranne zaviedli obmedzenia vývozu liekov alebo ochranných pomôcok, alebo podnikli kroky na zvýhodnenie domácich výrobcov alebo poskytovateľov služieb v odvetviach ako potravinárstvo a cestovný ruch. Komisia zostala ostražitá voči týmto hrozbám pre jednotný trh a mnohé protekcionistické opatrenia zavedené členskými štátmi v prvých mesiacoch pandémie boli pomerne rýchlo zrušené. Komisia takisto po invázii na Ukrajinu začala konanie v prípade nesplnenia povinnosti zamerané proti vnútroštátnym protekcionistickým opatreniam, ako sú zákazy vývozu vo viacerých hospodárskych odvetviach, napríklad obilnín a stavebných materiálov, alebo uplatňovanie diskriminačných cien palív voči vozidlám so zahraničnými poznávacími značkami.

Po ruskej invázii na Ukrajinu Komisia prijala opatrenia na uľahčenie dopravy, tranzitu a výmen s Ukrajinou vrátane „akčného plánu na vytvorenie koridorov solidarity medzi EÚ a Ukrajinou s cieľom uľahčiť vývoz ukrajinských poľnohospodárskych výrobkov a dvojstranný obchod s EÚ“⁹¹, a tým na zmiernenie vplyvu tejto krízy na prepravu tovaru. Komisia pozastavila na jeden rok dovozné clá na všetok vývoz z Ukrajiny do Európskej únie. Podnikla aj kroky na posilnenie vykonávania a presadzovania sankcií voči ruským a bieloruským osobám a subjektom uvedeným v sankčnom zozname. Komisia vydala niekoľko usmerňovacích dokumentov o výklade sankcií, v ktorých poskytla členským štátom objasnenie nových otázok a neustálu podporu na zabezpečenie správneho presadzovania.

Komisia aktivovala núdzové nástroje podľa práva EÚ na zmiernenie vplyvu energetickej krízy. Spoluzákonodarcovia na návrh Komisie prijali pravidlá na zabezpečenie plnenia

⁹⁰ [Dočasný rámec štátnej pomoci v súvislosti s pandémiou ochorenia COVID-19 a dočasný krízový rámec v súvislosti s ruskou inváziou na Ukrajinu.](#)

⁹¹ Oznámenie Komisie – Akčný plán na vytvorenie koridorov solidarity medzi EÚ a Ukrajinou s cieľom uľahčiť vývoz ukrajinských poľnohospodárskych výrobkov a dvojstranný obchod s EÚ [COM(2022) 217 final].

zásobníkov plynu⁹² tak, aby bolo počas zimnej sezóny 2022 k dispozícii dostatok plynu, čo má priamy vplyv na ľudí a podniky. Komisia rýchlo navrhla aj nové pravidlá o koordinovaných opatreniach na zníženie dopytu po plyne⁹³ a o núdzovom zásahu s cieľom riešiť vysoké ceny energie⁹⁴. Tieto núdzové zásahy predstavujú ďalší krok v práci Komisie s cieľom zabezpečiť, aby právny rámec EÚ poskytoval spoľahlivú a účinnú reakciu na krízové situácie.

Komisia takisto získava ponaučenia a skúma, ako musia byť v pravidlách EÚ zakotvené mechanizmy flexibility a koordinácie, aby sa v prípade krízy mohlo konať v medziach vopred určeného právneho rámca. Na základe skúseností získaných v dôsledku pandémie ochorenia COVID-19 Komisia prijala pohotovostný plán pre dopravu⁹⁵, ktorým sa poskytuje súbor nástrojov na riešenie akéhokoľvek typu dopravnej krízy, a najmä sa zabezpečuje zmena a presadzovanie právnych predpisov EÚ tak, aby bola v prípade vzniku takýchto udalostí možná primeraná reakcia. Podobne Komisia vo svojom návrhu na zmenu Kódexu schengenských hraníc⁹⁶ z decembra 2021 zaviedla mechanizmus koordinácie na riešenie ohrozenia zdravia na vonkajších hraniciach a nový schengenský ochranný mechanizmus na zabezpečenie spoločnej reakcie na vnútorných hraniciach v situáciách hrozieb, ktoré postihujú členské štáty. V rámci európskej zdravotníckej únie Komisia vytvorila aj Úrad pre pripravenosť a reakcie na núdzové zdravotné situácie (HERA) s cieľom posilniť schopnosť Európy predchádzať cezhraničným núdzovým situáciám v oblasti zdravia a rýchlo na ne reagovať a posilniť vykonávanie núdzových opatrení. Prostredníctvom nástroja núdzovej pomoci pre jednotný trh⁹⁷ sa okrem toho umožní rýchle reakcie v krízových situáciách s cieľom zachovať obeh tovaru a osôb a zabezpečiť prístup k životne dôležitým dodávkam a službám.

Používanie rôznorodého súboru nástrojov presadzovania v kríze

Pandémia ochorenia COVID-19 spôsobila vážne narušenie cestovného ruchu a niekoľko členských štátov cítilo potrebu reagovať. Vnútroštátne opatrenia, podľa ktorých ľudia, ktorým bola zrušená dovolenka, dostávali iba cestovné poukazy alebo dlho odkladané náhrady, neboli v súlade s právami cestujúcich na náhradu podľa práva EÚ. Ako prvý krok Komisia poskytla včasné usmernenie o uplatňovaní právnych predpisov EÚ o **právach cestujúcich**⁹⁸ a vydala odporúčanie o poukazoch ponúkaných ako alternatíva k náhrade za

⁹² Nariadenie (EÚ) 2022/1032 z 29. júna 2022, ktorým sa menia nariadenia (EÚ) 2017/1938 a (ES) č. 715/2009, pokiaľ ide o uskladňovanie plynu.

⁹³ Nariadenie (EÚ) 2022/1369 z 5. augusta 2022 o koordinovaných opatreniach na zníženie dopytu po plyne (na základe článku 122 Zmluvy o fungovaní Európskej únie).

⁹⁴ Návrh nariadenia o núdzovom zásahu s cieľom riešiť vysoké ceny energie [COM(2022) 473 final].

⁹⁵ Oznámenie Komisie – Pohotovostný plán pre dopravu [COM(2022) 211 final].

⁹⁶ Návrh nariadenia, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2016/399, ktorým sa ustanovuje kódex Únie o pravidlách upravujúcich pohyb osôb cez hranice [COM(2021) 891 final].

⁹⁷ Návrh nariadenia, ktorým sa zriaďuje nástroj núdzovej pomoci pre jednotný trh a zrušuje sa nariadenie Rady (ES) č. 2679/98 [COM(2022) 459 final].

⁹⁸ Výkladové usmernenia k predpisom EÚ o právach cestujúcich v kontexte vývoja situácie COVID-19 (2020/C 89 I/01).

zrušené cesty, pričom takisto zdôraznila, ako by členské štáty mohli podporiť finančnú likviditu prevádzkovateľov dopravy⁹⁹. Pri dialógoch s leteckými spoločnosťami spolupracovala aj s orgánmi presadzovania spolupráce v oblasti ochrany spotrebiteľa¹⁰⁰. V dôsledku toho sa 16 veľkých európskych leteckých spoločností v roku 2022 dohodlo na reakcii, ktorá zahŕňala vyplatenie náhrad za viac ako 500 000 poukazov na letenky, ktoré spotrebiteľia predtým dostali za lety zrušené počas pandémie. Komisia začala aj postupy v prípade nesplnenia povinnosti proti členským štátom, ktoré prijali pravidlá v rozpore s nariadením EÚ o právach cestujúcich¹⁰¹ alebo so smernicou o balíkoch cestovných služieb¹⁰². Prevažná väčšina z nich rýchlo zosúladiť svoju prax s právom EÚ a Súdnemu dvoru bolo potrebné postúpiť iba jednu vec.

VIII. ZÁVER

Presadzovanie práva EÚ je a zostane jednou z hlavných priorít Komisie. V tomto oznámení sa opisuje široká a rôznorodá škála opatrení prijatých Komisiou na presadzovanie práva EÚ, a to vždy v súlade s naším konečným cieľom: priniesť pozitívnu zmenu a zabezpečiť, aby ľudia a podniky využívali všetky výhody práva EÚ. Nedostatočné alebo nesprávne vykonávanie môže byť spôsobené mnohými faktormi a Komisia vyvinula rôznorodý súbor nástrojov na reakciu.

Komplexným, inteligentným a strategickým prístupom k presadzovaniu práva sa získali priame výhody – od čistejšieho ovzdušia, vyšších noriem kvality vody, bezpečnejšej dopravy a lepšej ochrany spotrebiteľa až po dodržiavanie základných práv a slobôd EÚ. Vo všetkých týchto prípadoch je kľúčová spolupráca s členskými štátmi: vykonávanie a uplatňovanie práva EÚ je výsledkom spoločného úsilia a jeho dodržiavanie závisí od toho, či členské štáty prijímú potrebné kroky na zabránenie akémukoľvek porušeniu a jeho urýchlenú nápravu, a to aj prostredníctvom účinného vnútroštátneho justičného systému s nezávislými súdmi.

Presadzovanie práva EÚ nie je jednorazovou udalosťou, ale vyžaduje si stále a trvalé úsilie Komisie a členských štátov, aby sa zabezpečilo jednotné a účinné uplatňovanie pravidiel EÚ a aby sa predišlo prípadným problémom. Naše rýchle medzinárodné prostredie, neočakávané krízy a nové výzvy v oblasti presadzovania si vyžadujú, aby Komisia neustále posudzovala spôsoby ďalšieho zlepšovania vykonávania a uplatňovania našich spoločne dohodnutých pravidiel. V súčasnosti v rámci Komisie a členských štátov prebieha hodnotenie, aby sa zabezpečila dostupnosť správnych nástrojov presadzovania práva na fungovanie práva EÚ

⁹⁹ Odporúčanie Komisie (EÚ) 2020/648 z 13. mája 2020 týkajúce sa poukazov ponúkaných pasažierom a cestujúcim ako alternatívnu náhradu za zrušené balíky cestovných služieb a dopravné služby v súvislosti s pandemiou COVID-19.

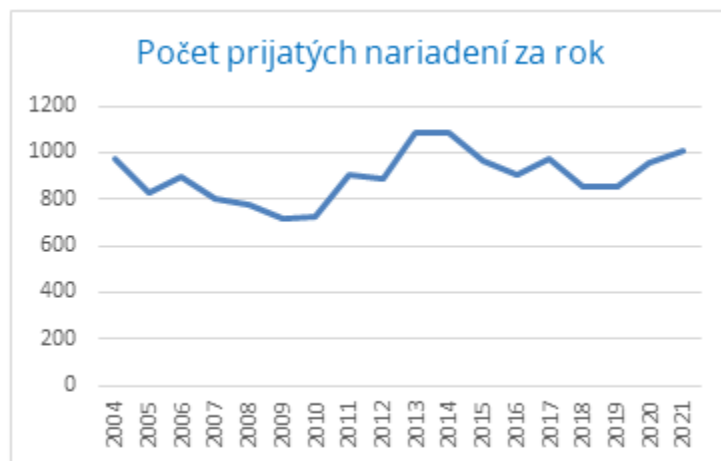
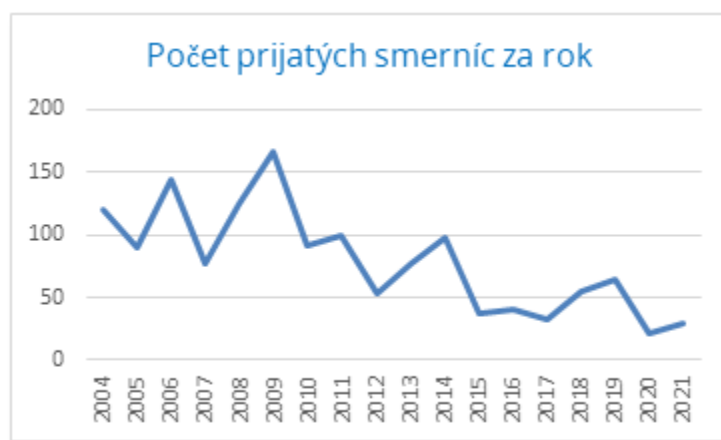
¹⁰⁰ https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/consumer-rights-and-complaints/enforcement-consumer-protection/consumer-protection-cooperation-network_en.

¹⁰¹ Nariadenie (ES) č. 261/2004 z 11. februára 2004, ktorým sa ustanovujú spoločné pravidlá systému náhrad a pomoci cestujúcim pri odmietnutí nástupu do lietadla, v prípade zrušenia alebo veľkého meškania letov.

¹⁰² Smernica (EÚ) 2015/2302 z 25. novembra 2015 o balíkoch cestovných služieb a spojených cestovných službách.

v praxi¹⁰³. Toto hodnotenie sa zameriava najmä na to, či súčasný spôsob riadenia sťažností, procesov EU Pilot a porušení aj naďalej splňa svoj účel. V rámci tejto analýzy sa už zvažuje niekoľko zlepšení činností presadzovania.

Postupom času sa počet nových smerníc znižuje, pričom sa ako legislatívny nástroj čoraz častejšie používajú **nariadenia**. Komisia má funkčný systém monitorovania a presadzovania rýchlej a správnej transpozície smerníc. Vykonávanie a presadzovanie nariadení je rovnako dôležité a hoci nariadenia majú priamy účinok, často závisí od práce vnútroštátnych orgánov. Niektoré nariadenia si vyžadujú zmeny vo vnútroštátnych právnych predpisov a mnohé ukladajú národným agentúram alebo regulačným orgánom povinnosti nevyhnutné na uvedenie právnych predpisov do praxe. Komisia preto zintenzívni svoje úsilie pri monitorovaní a presadzovaní vykonávania a uplatňovania nariadení systematickejšim a strategickejšim spôsobom.



Komisia prikladá veľký význam **transparentnosti**. Pomáha širšej verejnosti zapojiť sa do spoločnej zodpovednosti za presadzovanie a podporuje rýchlejšie dosiahnutie súladu zo strany členských štátov. Z toho dôvodu Komisia postupne rozšírila zverejňované informácie o svojich činnostiach v oblasti presadzovania práva. Vo výročnej správe o monitorovaní

¹⁰³ Oznámenie Komisie – Lepšia právna regulácia: spojme sily v záujme lepšej tvorby právnych [COM(2021) 219 final].

uplatňovania práva EÚ¹⁰⁴ sa uvádzajú kľúčové trendy, podrobne sa opisuje spolupráca s členskými štátmi a vysvetľujú sa hlavné rozhodnutia o porušení. Verejný register konaní v prípade nesplnenia povinnosti¹⁰⁵ poskytuje aktuálne informácie o poslednom kroku, ktorý sa v každom prípade vykonal. Komisia uverejňuje tlačové správy o všetkých prijatých rozhodnutiach o porušení s ďalšími informáciami o najdôležitejších rozhodnutiach. Verejnosť a občianska spoločnosť však identifikovali niekoľko oblastí s potenciálom väčšej transparentnosti, ako napríklad proces pred postupom v prípade nesplnenia povinnosti (EU Pilot), prehľady konaní a aktuálne štatistiky o opatreniach Komisie na presadzovanie práva. Komisia bude pokračovať v zlepšovaní a rozširovaní uverejňovaných informácií systematickým a ľahko dostupným spôsobom. Hodnotenie sa presnejšie zameria na to, aké dodatočné informácie by sa mali uverejňovať a akými prostriedkami, a to v úzkej spolupráci s členskými štátmi.

Napokon sa v rámci hodnotenia preskúmajú aj spôsoby zlepšenia **spolupráce** medzi Komisiou a členskými štátmi v súvislosti s rýchlou a správnou transpozíciou smerníc.

Komisia podá správu o výsledku hodnotenia v priebehu roka 2023.

¹⁰⁴ https://ec.europa.eu/info/publications/annual-reports-monitoring-application-eu-law_en.

¹⁰⁵ https://ec.europa.eu/atwork/applying-eu-law/infringements-proceedings/infringement_decisions/?lang_code=en.